

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

**ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ**

Π.Μ.Σ.: ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Διπλωματική εργασία

**Το τρίτο ημίχρονο του αγώνα. Κριτική ανάλυση λόγου στα πρωτοσέλιδα
αθλητικών εφημερίδων.**

Καλογιάννης Αλέξανδρος

Επιβλέπων/ουσα:

Αναστασία Στάμου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Εξεταστές:

Ντίνας Κωνσταντίνος, Καθηγητής
Γρίβα Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Κατερίνη, 2019

Copyright © Καλογιάννης Αλέξανδρος, 2018. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved. Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

ΕΠΩΝΥΜΟ: ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΟΝΟΜΑ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Α.Ε.Μ.: 825

ΕΤΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ: 2017

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: alexkalo1@yahoo.com

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: «Το τρίτο ημίχρονο του αγώνα. Κριτική ανάλυση λόγου στα πρωτοσέλιδα αθλητικών εφημερίδων».

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι το/τη συγγραφέα.

Ημερομηνία ...- ... - 201...

Ο ΔΗΛΩΝ

ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Πίνακας Περιεχομένων

Abstract	5
Περίληψη	6
Πρόλογος	7
Εισαγωγή	9
1 ^ο Κεφάλαιο: Θεωρητικό Πλαίσιο	12
1.1 Κριτική Ανάλυση Λόγου	12
1.2 Ο Λόγος Στα Έντυπα Μέσα	14
1.3. Κριτική Ανάλυση Λόγου Στα Έντυπα Μέσα	17
1.4. Αθλητικά Μ.Μ.Ε.	19
1.5 Πρωτοσέλιδα Εφημερίδων	23
2 ^ο Κεφάλαιο: Μεθοδολογία	25
2.1. Κοινωνικό-πολιτισμικό Συμφραζόμενο Της Έρευνας	25
2.2 Υλικό	29
2.3 Πλαίσιο Ανάλυσης	30
3 ^ο Κεφάλαιο: Ανάλυση	35
4 ^ο Κεφάλαιο: Συμπεράσματα Και Προτάσεις	51
Βιβλιογραφικές Αναφορές	56
Παράρτημα	63

Abstract

This study examines headlines in sports newspapers and focuses on their role on shaping different aspects of reality. The headlines are dedicated to the soccer match between the teams of PAOK and AEK, which was held in Thessaloniki on March 11, 2018 and was interrupted before the referee would blow the final whistle. Three headlines from sports newspapers in Athens were selected, as well as three headlines from sports newspapers in Thessaloniki. All six newspapers were released on March 12, 2018. By applying Critical Discourse Analysis, the tactics of the positive self-presentation and the negative other- presentation, scare tactics, shift of blame tactics and front-page pictures, according to the analytical tools of Social Semiotics, were examined. Analyzing the tactics of the positive self-presentation and the negative-other presentation, along with the analysis of the pictures, disclosed that the relationships of the powerful and the powerless in the media lead the newspapers to construct contrastive aspects of reality in order to serve the interests of the majority group. Examining the scare tactics in the Athens' headlines and the shift of blame tactics in Thessaloniki's headlines, it was revealed that both parties consciously attempted to manipulate the public opinion, at the expense of distancing and neutrality.

Keywords: critical discourse analysis, media, sports news, headlines

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη εξετάζει πρωτοσέλιδα αθλητικών εφημερίδων και επικεντρώνεται στη λειτουργία τους να διαμορφώνουν διαφορετικές όψεις της πραγματικότητας. Τα πρωτοσέλιδα είναι αφιερωμένα στον ποδοσφαιρικό αγώνα μεταξύ των ομάδων του Π.Α.Ο.Κ. και της Α.Ε.Κ., που διεξάχθηκε στην Θεσσαλονίκη στις 11 Μαρτίου του 2018 και διακόπηκε πριν ο διαιτητής σφυρίξει τη λήξη του. Επιλέχθηκαν τρία πρωτοσέλιδα από αθλητικές εφημερίδες της Αθήνας και ακόμη τρία πρωτοσέλιδα από αθλητικές εφημερίδες της Θεσσαλονίκης. Καί οι έξι εφημερίδες κυκλοφόρησαν στις 12 Μαρτίου 2018. Εφαρμόζοντας την Κριτική Ανάλυση Λόγου (ΚΑΛ), εξετάστηκε η τακτική της θετικής αυτό-παρουσίασης και της αρνητικής παρουσίασης του άλλου, οι τακτικές φόβου, οι τεχνικές μετατόπισης της ευθύνης, καθώς και οι εικόνες των πρωτοσέλιδων, με βάση τα αναλυτικά εργαλεία της Κοινωνικής Σημειωτικής. Η ανάλυση της τακτικής της θετικής αυτό-παρουσίασης και της αρνητικής παρουσίασης του άλλου, μαζί με την ανάλυση των εικόνων, απέδειξαν πως οι σχέσεις δυνατού και αδυνάτου στα μέσα, οδηγούν τις εφημερίδες να κατασκευάζουν αντιτιθέμενες όψεις της πραγματικότητας, με σκοπό να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα της κυρίαρχης ομάδας. Εξετάζοντας τις τακτικές φόβου στα πρωτοσέλιδα της Αθήνας και τεχνικές μετατόπισης της ευθύνης στα πρωτοσέλιδα της Θεσσαλονίκης φάνηκε πως και οι δύο πλευρές επιχείρησαν συνειδητά να χειραγωγήσουν τη συνείδηση του κοινού, σε βάρος της αποστασιοποίησης και της ουδέτερης ενημέρωσης.

Λέξεις-κλειδιά: κριτική ανάλυση λόγου, μέσα μαζικής ενημέρωσης, αθλητική εφημερίδα, πρωτοσέλιδο

Πρόλογος

«Η πολιτική ποτέ δεν είχε τόσο μεγάλη σημασία όσο ο αθλητισμός. Το πρώτο είναι ένα εξειδικευμένο ενδιαφέρον, που χαρακτηρίζεται από μεροληψία και προδοσία εμπιστοσύνης. Το δεύτερο είναι μια αζιοκρατία με μαζική πολιτισμική ελκυστικότητα. Vox populi, vox dei. »

Bryan Boyd- The Irish Times¹

Είναι απολύτως φυσιολογικό ο αθλητισμός να έχει μεγαλύτερη απήχηση στο ευρύ κοινό από την πολιτική. Οι άνθρωποι ασχολούνται με τον αθλητισμό, επικοινωνούν με άνεση για τα αθλητικά τεκταινόμενα, συχνά σε καθημερινή βάση, στις παρέες, στη δουλειά, στα καφενεία. Η πολιτική προκαλεί περιφρόνηση και κυνικότητα- δεν έχει την ίδια επιρροή στις ζωές μας όσο ο αθλητισμός.

Ιδιαίτερα στην Ελλάδα, η αναμφισβήτητη άνοδος του ελληνικού αθλητισμού τις τελευταίες δεκαετίες έχει επιφέρει ραγδαία αύξηση στον κλάδο της αθλητικής ενημέρωσης και δημοσιογραφίας. Δεκάδες αθλητικά πρωτοσέλιδα εφημερίδων κοσμούν καθημερινά τα περίπτερα: η Livesport, η Sportday, το Φως των Σπορ, ο Πρωταθλητής, η Πράσινη, η Ώρα για Σπορ, η Sportime, η Arena Press, η Metrosport είναι μερικές από αυτές. Παρομοίως, μεγάλη απήχηση έχουν και τα αθλητικά ραδιόφωνα. Μόνο από την πόλη της Θεσσαλονίκης εκπέμπουν οι σταθμοί Metropolis 95.5, Arena Sports 89.4, Libero 107.4, FairPlay 96.1 και Yellow Radio 92.8. Το μέσο, όμως, που είναι σήμερα ο «βασιλιάς» της αθλητικής ενημέρωσης είναι το διαδίκτυο. Οι αθλητικές ιστοσελίδες έχουν κατακλείσει τον Ιστό: sdn.gr, gazzetta.gr, sport24.gr, contra.gr, sportdog.gr, onsports.gr, καθώς και δεκάδες άλλες, μικρότερες, οπαδικές σελίδες, όπως aek365.com, paok24.com, rednews.gr, leoforos.gr και πολλές άλλες.

Είναι, επομένως, εμφανές το ενδιαφέρον της κοινωνίας για την αθλητική ενημέρωση. Εξίσου εμφανής, ωστόσο, είναι και η απουσία επιστημονικών ερευνών πάνω στα αθλητικά ΜΜΕ. Ενώ την ίδια στιγμή έχουν γίνει και εξακολουθούν για γίνονται πολλαπλές έρευνες για τον ρατσισμό στα ΜΜΕ, για τη ξеноφοβία στα ΜΜΕ, για ακροδεξιά ρητορική στα ΜΜΕ, για εθνικιστική προπαγάνδα στα ΜΜΕ και ούτω καθεξής.

¹ Πηγή: <https://www.irishtimes.com/opinion/brian-boyd-when-sport-matters-more-than-politics-1.3233366>

Για τον λόγο αυτόν επέλεξα να αφιερώσω την εργασία αυτή στις αθλητικές εφημερίδες. Διαφωνώ κατηγορηματικά με όσους περιφρονούν και υποτιμούν τα αθλητικά μέσα με το επιχείρημα πως η ενημέρωση που προσφέρουν είναι λιγότερο «σημαντική» συγκριτικά με την οικονομική και πολιτική ενημέρωση. Η σημασία ενός μέσου ενημέρωσης κρίνεται από την επιρροή που ασκεί στο ευρύ κοινό και, με βάση αυτό το κριτήριο, τα αθλητικά ΜΜΕ είναι εξίσου, αν όχι περισσότερο, «σημαντικά» με τα υπόλοιπα.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερος την επόπτρια της εργασίας αυτής κα Στάμου Αναστασία για την ευκαιρία που μου έδωσε να ασχοληθώ με ένα, ιδιαίτερα προσφιλές σε εμένα, θέμα και για την πολύτιμη βοήθεια που μου προσέφερε καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας.

Εισαγωγή

«Ορισμένοι άνθρωποι πιστεύουν πως το ποδόσφαιρο είναι ζήτημα ζωής και θανάτου. Είμαι πολύ απογοητευμένος από αυτήν τη στάση. Σας διαβεβαιώνω πως είναι πολύ, πολύ πιο σημαντικό από αυτό.»

Bill Shankly²

Το ποδόσφαιρο είναι ο αδιαμφισβήτητος «βασιλιάς των σπορ» τόσο στην ευρωπαϊκή ήπειρο, όσο και στον υπόλοιπο κόσμο. Τα έσοδα των δημοφιλέστερων ευρωπαϊκών πρωταθλημάτων (Αγγλικό, Γερμανικό, Ισπανικό και Ιταλικό) στη σεζόν 2016/17 έφτασαν τα 14,7 δισεκατομμύρια Ευρώ. Την ίδια χρονιά, η αξία του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου υπολογίστηκε στα 25,5 δισεκατομμύρια. (Reid, 2018) Σε παγκόσμιο επίπεδο, 10 δισεκατομμύρια δαπανήθηκαν από τη Ρωσία για τη διοργάνωση του Παγκοσμίου Κυπέλλου, με 32 ομάδες να συμμετέχουν και με περίπου 3,40 δισεκατομμύρια τηλεθεατές να παρακολουθούν τους αγώνες. Οι παγκοσμίου φήμης ποδοσφαιριστές επίσης, αμείβονται με αστρονομικά ποσά. Αναφέρεται ότι το 2017 ο Αργεντινός Λιονέλ Μέσσι είχε έσοδα που ξεπέρασαν τα 100 εκατομμύρια Ευρώ. (Ιορδάνης, 2018)

Η κάθε εποχή έχει το δικό της «βασιλιά». Στην Αρχαία Ελλάδα ήταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, στη Ρώμη οι αιματηρές μάχες στο Κολοσσαίο, στο Βυζάντιο οι αρματοδρομίες στο Ιπποδρόμιο. Στη σύγχρονη εποχή, αυτός είναι το ποδόσφαιρο. Η λατρεία πολλών λαών ανά την υφήλιο για αυτό το άθλημα, καθώς και η μοναδική του ικανότητα να μαγνητίζει τις μάζες και να προκαλεί έξαλλους πανηγυρισμούς, αλλά και διαμαρτυρίες, το καθιστούν αναμφίβολα ένα πρωτόγνωρο κοινωνικό φαινόμενο. (Ιορδάνης, 2018) Και, εφόσον το ποδόσφαιρο είναι κοινωνικό φαινόμενο, είναι επόμενο οι διάφορες αντιπαλότητες εντός της κοινωνίας να μεταφερθούν και εντός γηπέδου. Οι κόντρες μπορεί να είναι εθνικές, ταξικές, θρησκευτικές και πολιτικές.

Στην Ισπανία, ο ποδοσφαιρικός αγώνας μεταξύ της Barcelona και της Ρεάλ Μαδρίτης, είναι, για τους οπαδούς της ομάδας της Βαρκελώνης, ένας αγώνας του έθνους της Καταλονίας απέναντι στην ισπανική μοναρχία. Στην ίδια χώρα, η Athletic Bilbao αντιπροσωπεύει το έθνος της Βασκονίας και για τον λόγο αυτό δέχεται στις τάξεις της αποκλειστικά Βάσκους ποδοσφαιριστές. (Child, 2018) Στην Σκωτία, η αναμέτρηση ανάμεσα στη Celtic και τη Rangers αντιπροσωπεύει τη διαμάχη της Καθολικής Πίστης με τον Προτεσταντισμό (McAlpine, 2011), ενώ στην Κύπρο, ελληνικές σημαίες και εθνικιστικά συνθήματα στη κερκίδα του ΑΠΟΕΛ και σφυροδρέπανα και συνθήματα υπέρ της «17 Νοέμβρη» στο πέταλο των οργανωμένων της Ομόνοιας, δεν αφήνουν το παραμικρό ίχνος αμφιβολίας ως προς το τι πρεσβεύει η κάθε ομάδα. («Οι πολιτικοποιημένες κερκίδες», 2015) Εάν προστεθούν σε αυτά η άρνηση Ιρανών ποδοσφαιριστών του Πανιωνίου να ταξιδέψουν με την υπόλοιπη

² Πηγή: <https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-1232318/Bill-Shankly-The-quotes-Liverpool-legend-50-years-day-took-over.html>

ομάδα στο Ισραήλ³, η τιμωρία που επέβαλε ο ΠΑΣ Γιάννενα σε Αλβανό ποδοσφαιριστή που πανηγύρισε σχηματίζοντας το σήμα του αλβανικού αετού με τα χέρια του⁴, καθώς και άλλα περιστατικά, τα οποία είναι πάρα πολλά για να τα απαριθμήσουμε εδώ, αποδεικνύεται πέρα από κάθε αμφιβολία πως το ποδόσφαιρο είναι ένα σημαντικό κομμάτι της κοινωνικής συνοχής. Όχι μόνο επηρεάζει την κοινωνία, αλλά επηρεάζεται και από τις αλλαγές της κοινωνίας μέσα στους αιώνες. (Kaplan, 2013)

Αυτός ο συσχετισμός του ποδοσφαιρικού αγώνα με εθνικές, ταξικές, θρησκευτικές και πολιτικές αντιπαλότητες μπορεί εύκολα, όμως, να λάβει επικίνδυνες διαστάσεις. Μια αμφισβητούμενη φάση σε ένα ντέρμπι μεταξύ δύο ομάδων από αντίπαλες παρατάξεις, ενδέχεται να προκαλέσει σοβαρές αναταράξεις στο σύνολο της κοινωνίας. Ένα τέτοιο περιστατικό αποτέλεσε και την αφορμή για αυτή την εργασία.

Στις 11 Μαρτίου 2018, στο πλαίσιο του ελληνικού πρωταθλήματος, μία διαιτητική απόφαση στον αγώνα ανάμεσα σε Π.Α.Ο.Κ. και Α.Ε.Κ. πυροδότησε μια σειρά γεγονότων, που, μέσα σε λίγες μόλις ώρες, θα αναζωπύρωνε τη διαχρονική κόντρα μεταξύ βόρειας και νότιας Ελλάδας. Μια κόντρα, η οποία πήρε μεγάλες διαστάσεις και σημαντικό μερίδιο ευθύνης για αυτό είχαν τα αθλητικά μέσα ενημέρωσης, που δεν δίστασαν να «ρίξουν λάδι στη φωτιά» για να εξυπηρετήσουν τα δικά τους μικροσυμφέροντα. Θέλοντας να διατηρήσουν φιλικές σχέσεις με τις διοικήσεις της τοπικής ομάδας, καθώς και να εξυπηρετήσουν το λαϊκό αίσθημα, έβαλαν στην άκρη τις δημοσιογραφικές αξίες της αποστασιοποίησης και της ουδετερότητας, και έλαβαν ενεργό ρόλο στη διαμάχη «βορρά» και «νότου». Τα αθηναϊκά μέσα προχώρησαν σε ολομέτωπη επίθεση ενάντια στην ομάδα της Θεσσαλονίκης, ενώ οι εφημερίδες και τα ραδιόφωνα της συμπρωτεύουσας πέρασαν στην αντεπίθεση κατηγορώντας τον διαιτητή του αγώνα και το «αθηναϊκό κατεστημένο» που λειτουργεί εις βάρος της βορείου Ελλάδας και καταστρέφει το ελληνικό ποδόσφαιρο.

Ο στόχος της εργασίας αυτής είναι, αναλύοντας πρωτοσέλιδα από εφημερίδες τόσο της Αθήνας, όσο και της Θεσσαλονίκης, να μελετήσει τις τακτικές που χρησιμοποίησαν τα αθλητικής θεματολογίας έντυπα μέσα για να χειραγωγήσουν την κοινή γνώμη και να παρουσιάσουν τη δική τους έκδοση της πραγματικότητας, ενισχύοντας, έτσι, το δίπολο «βορρά» και «νότου».

Η εργασία αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Το πρώτο αποτελεί το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας και απαρτίζεται από πέντε ενότητες. Η πρώτη αφορά την Κριτική Ανάλυση Λόγου, η δεύτερη μελετά τον λόγο στα έντυπα μέσα, η τρίτη ερευνά την εφαρμογή της ΚΑΛ σε αυτά, η τρίτη ενότητα εξετάζει τα αθλητικά μέσα, την αθλητική δημοσιογραφία και τα προβλήματα που παρουσιάζει, ενώ, τέλος, η

³ <https://www.sport24.gr/football/omades/Panionios/giati-oi-iranoi-toy-paniwnioy-den-mporoun-na-taksidepsoyn-sto-israhl.4766487.html>

⁴ <http://www.gazzetta.gr/football/article/808127/teleionei-o-lila-apo-ton-pas>

πέμπτη ενότητα είναι αφιερωμένη στον σχεδιασμό και στη σημασία των πρωτοσέλιδων στα έντυπα μέσα.

Το δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνει το μεθοδολογικό πλαίσιο της εργασίας και χωρίζεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη παρουσιάζεται το κοινωνικό-πολιτισμικό συμφραζόμενο της έρευνας, δηλαδή τα γεγονότα που διαδραματιστήκαν κατά τη διάρκεια του ποδοσφαιρικού αγώνα, καθώς και ο απόηχός τους. Στην δεύτερη ενότητα παρουσιάζεται το υλικό που πρόκειται να τεθεί υπό εξέταση, ενώ στην τρίτη ενότητα εκθέτεται με λεπτομέρεια και σαφήνεια η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί.

Στο τρίτο κεφάλαιο πραγματοποιείται η ανάλυση του υλικού και, τέλος, στο τέταρτο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που εξήχθησαν από την ανάλυση, καθώς και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

1^ο Κεφάλαιο: Θεωρητικό Πλαίσιο

1.1.Κριτική Ανάλυση Λόγου

Η Κριτική Ανάλυση Λόγου εμφανίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν, σε ένα επιστημονικό συμπόσιο στο Άμστερνταμ, οι Teun van Dijk, Norman Fairclough, Gunther Kress, Theo van Leeuwen and Ruth Wodak, με την υποστήριξη του Πανεπιστημίου του Άμστερνταμ, έμειναν δυο μέρες μαζί και είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν θεωρίες και μεθόδους σχετικά με την κριτική προσέγγιση στην μελέτη της γλώσσας. Αρχικά με την κυκλοφορία του περιοδικού *Discourse and Society* και έκτοτε, με την έκδοση μεταγενέστερων βιβλίων και μελετών, η ΚΑΛ έχει σήμερα εδραιωθεί ως μια διεπιστημονική προσέγγιση στην μελέτη του λόγου. (Wodak, 2009)

Η Κριτική Ανάλυση Λόγου αποτελεί μια κριτική προσέγγιση για τη μελέτη γραπτών και προφορικών κειμένων. Αυτό, όμως, που ξεχωρίζει την ΚΑΛ από την κριτική γλωσσολογία και άλλες προγενέστερες μορφές ανάλυσης είναι η προσθήκη της κοινωνικής πτυχής στην ανάλυση. (Στάμου, 2014)

Η ΚΑΛ αντιμετωπίζει το προφορικό και γραπτό λόγο ως μια μορφή κοινωνικής πρακτικής. (Wodak, 2009) Αναγνωρίζοντας πως όλα τα κείμενα έχουν γραφτεί κάτω από ένα συγκεκριμένο πρίσμα, ο σκοπός της ΚΑΛ είναι να αποκαλύψει τρόπους με τους οποίους οι κυρίαρχες δυνάμεις σε μια κοινωνία δημιουργούν εκδοχές της πραγματικότητας που ευνοούν τα συμφέροντά τους. Μέσα από την συστηματική και έρευνα σημειωτικών δεδομένων (γραπτών, προφορικών και οπτικών), αναλύει αδιαφανείς και διαφανείς δομικές σχέσεις κυριαρχίας, διακρίσεων, εξουσίας και ελέγχου, οι οποίες δεν είναι συχνά προφανείς και είναι μέσα από την ΚΑΛ που ο ερευνητής μπορεί να τις αναγνωρίσει. (Lombardi, 2018)

Επιπροσθέτως, η ΚΑΛ είναι μια διεπιστημονική μορφή ανάλυσης, δηλαδή ξεπερνά τα συμβατικά όρια μεταξύ διάφορων επιστημών (γλωσσολογία, πολιτική, κοινωνιολογία κ.α.) (Fairclough, 2003). Η ΚΑΛ υπογραμμίζει την ανάγκη για διεπιστημονική εργασία προκειμένου να κατανοηθεί σωστά η λειτουργία της γλώσσας στη σύσταση και μετάδοση της γνώσης, στην οργάνωση των κοινωνικών θεσμών ή στην άσκηση εξουσίας. (Wodak, 2009)

Ο Norman Fairclough, στην επανέκδοση του έργου του «Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language» (Fairclough, 2003), εξηγεί τις λειτουργίες και τα χαρακτηριστικά της ΚΑΛ, αναλύοντας τα τρία «συστατικά» της: την κριτική, την ανάλυση και τον λόγο.

Όπως εξηγεί ο Fairclough (2003), ο λόγος (discourse) μέσα στο κείμενο διαμορφώνει σχέσεις με άλλα στοιχεία. Οι σχέσεις αυτές είναι διαλεκτικές και είναι ακριβώς αυτός ο διαλεκτικός χαρακτήρας των σχέσεων που πραγματικά εξηγεί γιατί το να οριστεί ο «λόγος» ως ένα ξεχωριστό «αντικείμενο» είναι αδύνατον. Σε ένα κείμενο, για παράδειγμα, ο λόγος μπορεί να διαμορφώσει μια διαλεκτική σχέση με την άσκηση εξουσίας. Η άσκηση εξουσίας από μια ομάδα στην άλλη μπορεί να εφαρμοστεί με τον λόγο. Αλλά μπορεί να εφαρμοστεί και με άσκηση φυσικής βίας. Επομένως, η άσκηση εξουσίας διαμορφώνεται από τον λόγο, αλλά όχι αποκλειστικά από αυτόν. Η εξουσία και ο λόγος έχουν μια διαλεκτική σχέση. Αποτελούν διαφορετικά στοιχεία, αλλά, την ίδια στιγμή, το ένα αποτελείται από το άλλο. Η ΚΑΛ, τελικά, δεν είναι η ανάλυση του λόγου «αυτού καθ' αυτού» αλλά η ανάλυση των διαλεκτικών σχέσεων ανάμεσα στον λόγο και άλλα στοιχεία μέσα στο κείμενο.

Η κριτική φέρνει ένα κανονιστικό (normative) στοιχείο στην ανάλυση. Εστιάζει πάνω στο τι είναι λάθος με μια κοινωνία και στους θεσμούς της, καθώς και πώς τα λάθη μπορούν να διορθωθούν ή, τουλάχιστον, να μετριαστούν. Η κριτική βασίζεται σε συγκεκριμένες όψεις της «σωστής κοινωνίας» και, με αυτήν ως πρότυπο, αξιολογεί τις υπάρχουσες κοινωνίες και εξετάζει πιθανούς τρόπους να τις βελτιώσει. Εκκινώντας από ένα σταθερό σύνολο αξιών, εκτιμάει το τί ισχύει στην κοινωνία, , τί μπορεί να ισχύσει και τί θα έπρεπε να ισχύει. Η κριτική, εν τέλει, τουλάχιστον ως ένα βαθμό, υπογραμμίζει τα κενά μεταξύ του τί οι συγκεκριμένες κοινωνίες ισχυρίζονται ότι είναι (δίκαιες, δημοκρατικές κ.λ.π.) και τί είναι στην πραγματικότητα. (Fairclough, 2003)

Με δεδομένο πως η ΚΑΛ είναι διεπιστημονική ανάλυση, είναι επόμενο η μεθοδολογία της να έχει χαρακτηριστικά διεπιστημονικότητας. Χρησιμοποιείται ο όρος μεθοδολογία και όχι μέθοδος, διότι η ανάλυση δεν αποτελεί απλώς την επιλογή και μετέπειτα εφαρμογή προκαθορισμένων μεθόδων. Η ΚΑΛ ποτέ δεν παρείχε και ποτέ δεν επιχείρησε να επιβάλλει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο κειμενικής ανάλυσης. Για την ανάλυση κειμένων έχουν αναπτυχθεί πολλές μέθοδοι κειμενικής ανάλυσης από τις επιστήμες της γλωσσολογίας, της κοινωνιογλωσσολογίας, της ανθρωπολογίας, της λογοτεχνικής κριτικής κ.α.. Κάθε μια από αυτές τις μεθόδους μπορούν να εφαρμοστούν στο πλαίσιο της ΚΑΛ. Η επιλογή εξαρτάται πρωτίστως από το αντικείμενο της έρευνας. Θα χρειαστεί, βεβαίως, να ανασχεδιαστούν και να προσαρμοστούν για να ευθυγραμμιστούν με τις αρχές και τους σκοπούς της ΚΑΛ. (Fairclough, 2003)

1.2. Ο Λόγος Στα Έντυπα Μέσα

Με την έκδοση του βιβλίου του Roger Fowler «*Language in the News: Discourse and Ideology in the Press*» το 1991, η μελέτη του δημοσιογραφικού λόγου αυξήθηκε αισθητά. Η μορφή και οι πολιτικές που χαρακτηρίζουν τη γλώσσα της δημοσιογραφίας προσέλκυσαν μελετητές από ένα ευρύ φάσμα ακαδημαϊκών κλάδων, όπως η γλωσσολογία, η κοινωνιολογία, η ανάλυση λόγου, οι σπουδές των Μ.Μ.Ε. (media studies) κ.α.. (Richardson, 2008)

Εκεί ο Fowler (1991) εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο η γλώσσα και ο λόγος χρησιμοποιούνται από εφημερίδες για να διαμορφώσουν ιδέες και απόψεις. Ο κύριος προβληματισμός του αφορά τον ρόλο των γλωσσικών δομών στην κατασκευή ιδεολογιών στα έντυπα μέσα. Μελετώντας διεισδυτικά τον έντυπο λόγο, ο Fowler αμφισβητεί την αντίληψη πως τα Μ.Μ.Ε. παρουσιάζουν τις ειδήσεις μέσα από αμερόληπτη καταγραφή των γεγονότων. Εξετάζει τις διαδικασίες επιλογής και μεταμόρφωσης, από τις οποίες παράγεται μια είδηση, την κατασκευή στερεοτύπων, την αναπαράσταση του φύλου (gender), της εξουσίας, του νόμου και της τάξης, ενώ η ανάλυσή του συμπεριλαμβάνει, μεταξύ άλλων, μερικές από τις πιο σημαντικές ιστορίες του δεύτερου μισού της δεκαετίας του 1980, όπως ο βομβαρδισμός της Λιβύης από τους Αμερικάνους το 1986, το θέμα της σαλμονέλας σε αυγά στη Βρετανία το 1988 και το επίμαχο ζήτημα της αντισύλληψης.

Ο λόγος των έντυπων μέσων αναλύθηκε περαιτέρω από τους White (1997), Swales (1990), Toolan (1988), Wallace (1977), Ghadessy (1988), Bhatia (1993), Biber (1988, 1995), Biber & Finegan (1994), Reah (2002), Bednarek (2006a, b) και O'Keeffe (2011).

Ο White (1997) εξηγεί πως είναι, κατά κύριο λόγο, η χρήση «αντικειμενικής» γλώσσας και του απρόσωπου ύφους αυτό που ενισχύει, φαινομενικά, την ουδετερότητα των δημοσιογράφων. Ισχυρίζεται πως, επί της ουσίας, η επίσημη γλώσσα παρέχει το προσώπείο της ουδετερότητας, ενώ η χρήση ενός απρόσωπου ύφους δεν είναι παρά μια ρητορική στρατηγική που συνδράμει στην συσκότιση της υποκειμενικότητας του δημοσιογράφου.

Ο Swales (1990) έδωσε μεγάλη προσοχή στην ανάλυση του κειμενικού «είδους» (genre) στη γλωσσολογική μελέτη των εφημερίδων. Εκεί, η γλώσσα που χρησιμοποιείται στα έντυπα μέσα περιγράφεται ως προς την διαφορά του με άλλα «είδη» της γλώσσας. Ο Toolan (1988) εξετάζει τη γλώσσα των διαφημίσεων στον τύπο, ενώ οι έρευνες των Wallace (1977) Ghadessy (1988) και Bhatia (1993) έχουν εξετάσει το αθλητικό ρεπορτάζ στις εφημερίδες. Η ποικιλία του ύφους καλύπτεται εις βάθος από τον Douglas Biber στα Biber (1988), Biber (1995,) Biber & Finegan (1994). Η Reah (2002) παρέχει μια λεπτομερή εξέταση των τίτλων στις εφημερίδες και τον τρόπο κατασκευής τους. Επίσης, εξετάζει το κοινό των εφημερίδων, τον ρόλο

τους και τη σχέση τους με τις εφημερίδες, ενώ γλωσσολογικά αναλύει τις επιπτώσεις των λεξιλογικών και συντακτικών επιλογών των αρθρογράφων. Τέλος, η Bednarek (2006a, b) παρουσίασε μια ποσοτική έρευνα με θέμα την αξιολόγηση (evaluation) στα έντυπα μέσα, βασισμένη σε μια υπερμεγέθους συλλογή 100 άρθρων και συνολικά 70.000 λέξεων από εφημερίδες.

Η Ο' Keeffe (2011) εξηγεί πως ο λόγος των μέσων ενημέρωσης είναι δημόσιος, καταγεγραμμένος και κατασκευασμένος. Επειδή είναι κατασκευασμένος, πρέπει να αναλογιστούμε πώς έχει γίνει αυτό- τόσο με την κυριολεκτική έννοια, όσο και στο ιδεολογικό επίπεδο. Το πεδίο της δημοσιογραφίας είναι ουσιαστικά ιδεολογικό, είναι ένα όχημα για τη μετάδοση όχι μόνο γεγονότων αλλά και υποθέσεων, απόψεων, πεποιθήσεων και αξιών των δημιουργών του (Mason, 2000). Ο λόγος στα ΜΜΕ δεν παρουσιάζει στον αναγνώστη την πραγματικότητα, αλλά κατασκευάζει εκδόσεις της, αφού η παραγωγή ειδήσεων συνεπάγεται αναπόφευκτα διαδικασίες επιλογής και μεταμόρφωσης (Stamou, 2001). Επίσης, το γεγονός πως ο λόγος των ΜΜΕ είναι δημόσιος σημαίνει ότι περνά από εξονυχιστικό έλεγχο από πολλούς αναλυτές, οι οποίοι τον αναλύουν ως μια μορφή θεσμικού λόγου. Τέλος, το γεγονός πως είναι καταγεγραμμένος τον κάνει όλο και πιο ελκυστικό στους ερευνητές, χάρη στην διαδικτυακή διαθεσιμότητα εφημερίδων, ραδιοφωνικών σταθμών, τηλεοπτικών προγραμμάτων και άλλων μέσων. (Ο' Keeffe, 2011)

Με δεδομένο τον κεντρικό ρόλο της γλώσσας στο πεδίο της δημοσιογραφίας, ο τρόπος με τον οποίο αυτή χρησιμοποιείται στην κατασκευή του νοήματος, έχει, για πολλά χρόνια, απασχολήσει τους ερευνητές. (Carvalho, 2008) Έτσι, πολλές έρευνες πάνω στα έντυπα μέσα αφορούν την μελέτη της πλαισίωσης (framing).

Η μελέτη της πλαισίωσης υποδεικνύει πως, μέσα από την χρήση εικόνων, λέξεων, καθώς και προβάλλοντας το γενικότερο συγκείμενο, οι δημοσιογράφοι και οι ιστορίες που γράφουν έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν άμεσα τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται μια πληροφορία. (Gamson, 1989) Ο τρόπος, δηλαδή, με τον οποίο ένα θέμα προβάλλεται στα ενημερωτικά δελτία, μπορεί να έχει επιπτώσεις και στον τρόπο με τον οποίο το κοινό ερμηνεύει την ιστορία. (Scheufele & Tewksbury, 2007) Σύμφωνα με τον Scheufele (1999) η πλαισίωση προκύπτει όταν μια φράση, εικόνα ή δήλωση υποδηλώνει ένα συγκεκριμένο νόημα, μια αντίληψη ή ερμηνεία πάνω σε ένα δεδομένο ζήτημα. Υποστηρίζει, επίσης, πως τα πλαίσια είναι απαραίτητα για να μετατρέψουν πολλά, χωρίς νόημα, διαφορετικά περιστατικά σε ένα ευδιάκριτο και κατανοητό γεγονός.

Ο Entman (1993) εξηγεί πως, ακόμη και αν οι δημοσιογράφοι ακολουθήσουν πιστά τους κανόνες του επαγγέλματος περί αποστασιοποίησης και ουδέτερης στάσης, εξακολουθούν να χρησιμοποιούν στις ιστορίες τους πλαίσια, τα οποία αποτρέπουν πολλούς αναγνώστες από το να σχηματίσουν μια αμερόληπτη και αντικειμενική εκτίμηση της ιστορίας.

Τα Μ.Μ.Ε. έχουν την ικανότητα να διαμορφώσουν σκέψεις και πεποιθήσεις, καθώς να ελέγξουν και να καθοδηγήσουν τους συλλογισμούς του αναγνώστη, επιλέγοντας πώς να αναπαραστήσουν ένα γεγονός. Ποια στοιχεία να παρουσιάσουν,

ποια να αποκρύψουν, σε ποια να δώσουν έμφαση και σε ποιά όχι. (Entman, 1993)
Συνεπώς, η διαδικασία της πλαισίωσης στα έντυπα μέσα ενημέρωσης αποτελεί μία μορφή προκατάληψης, μία διαδικασία επιλογής και αποκλεισμού. Τα πλαίσια ενσωματώνουν ένα είδος κατασκευαστικής και ιδεολογικής προκατάληψης στη διαδικασία παραγωγής των ειδήσεων, ενθαρρύνοντας μία συγκεκριμένη αντίληψη της πραγματικότητας και υποβαθμίζοντας εναλλακτικές ερμηνείες των γεγονότων. (Bantimaroudis & Kampanellou, 2007)

1.3. Κριτική Ανάλυση Λόγου Στα Έντυπα Μέσα

Όπως είδαμε, ο λόγος των Μ.Μ.Ε. είναι κατασκευασμένος (Ο'Keeffe, 2011), δεν αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα (Stamou, 2001), αποτελεί ιδεολογικό όχημα για τη μετάδοση απόψεων και πεποιθήσεων (Mason, 2000) και, μέσα από τη διαδικασία της πλαισίωσης, ενθαρρύνει συγκεκριμένες αντιλήψεις, ενώ υποβαθμίζει εναλλακτικές ερμηνείες (Bantimaroudis & Kampanellou, 2007). Είναι, επομένως, ιδιαίτερα σημαντικό ο αναγνώστης να αξιολογεί διαρκώς τα μηνύματα που καταναλώνει από τα μέσα και να τα αντιμετωπίζει με σκεπτικισμό και κριτική στάση. Η αναλυτική μέθοδος που απασχολείται, κατά κύριο λόγο, με την κριτική στάση απέναντι στα μέσα είναι η Κριτική Ανάλυση Λόγου. (Ο'Keeffe, 2011)

Τα μέσα ενημέρωσης δηλώνουν συχνά πως είναι ουδέτερα, υποστηρίζοντας πως παρέχουν χώρο για δημόσιο διάλογο και καλύπτουν αντικειμενικά τα γεγονότα χωρίς πάθος και προσωπικό συμφέρον. Η εφαρμογή της ΚΑΛ στον λόγο των ΜΜΕ αποσκοπεί να αποκαλύψει αυτήν ακριβώς την πλάνη, αποδεικνύοντας πως όλα τα κείμενα είναι γραμμένα κάτω από ένα συγκεκριμένο πρίσμα και οποιοδήποτε γεγονός θα μπορούσε να παρουσιαστεί με άλλο τρόπο, με πολύ διαφορετική σημασία. (Wodak, 2009)

Όπως εξηγεί η Carvalho (2008), η δημοσιογραφία είναι μια ανακατασκευή της πραγματικότητας. Σπάνια οι δημοσιογράφοι είναι αυτόπτες μάρτυρες των γεγονότων ή μαθαίνουν για αυτά με τρόπο που δεν ενέχει τη μεσολάβηση άλλων. Η ΚΑΛ, συνεχίζει, εξετάζει τον ρόλο που διαδραματίζει ο λόγος στη διαδικασία αυτή της ανακατασκευής, μελετώντας τόσο το κειμενικό πλαίσιο, όσο και το θεσμικό και κοινωνικο-πολιτισμικό συγκείμενο που το περιβάλλει.

Οι Chouliaraki & Fairclough (1999) υποστηρίζουν πως η ΚΑΛ ξεκινά από την αντίληψη ενός προβλήματος στην κοινωνία. Η αναγνώριση των προβλημάτων είναι το πρώτο βήμα για να ξεκινήσουμε να μαζεύουμε κείμενα από τα μμε πάνω σε αυτά. Το επόμενο βήμα είναι να μελετηθούν τα κείμενα χωρίς συγκεκριμένες ερωτήσεις ή υποθέσεις που θα περιορίσουν την ανάλυση. Η τακτική αυτή παρέχει τη δυνατότητα να αναγνωριστούν τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά του υλικού χωρίς να «φιλτραριστούν» από κάποιο στενό ερευνητικό πρόγραμμα. Επισημαίνεται η σημασία της κριτικής σκέψης και η ανάγκη υιοθέτησης ενός πνεύματος σκεπτικισμού σε αυτή τη φάση. Ενδεικτικές ερωτήσεις που μπορούν να τεθούν από τον ερευνητή είναι: «Γιατί ορισμένα στοιχεία αναφέρονται, ενώ άλλα όχι;», «Με ποιους τρόπους παρουσιάζονται αυτά τα στοιχεία και ποιες είναι οι πιθανές συνέπειες από αυτό;», «Ποιά είναι τα στοιχεία που λείπουν από το κείμενο;», κ.α.

Σειρά έχει, έπειτα, η λεπτομερή ανάλυση του λόγου. Με δεδομένο πως η δημοσιογραφία είναι ένας κλάδος που διασταυρώνεται με όλα τα διαφορετικά πεδία του κοινωνικού ιστού, αυτό μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα απαιτητικό. Η ανάπτυξη ενός ερευνητικού μοντέλου που θα περικλείει το σύνολο των στοιχείων ενός ειδησεογραφικού κειμένου, καθώς και την ευρύτερη εικόνα του λόγου των μέσων πάνω σε ένα κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό ζήτημα είναι, επομένως, ένας βασικός

αλλά όχι εκπληρωμένος στόχος της ερευνητικής κοινότητας της ΚΑΛ. (Carvalho, 2008)

Η Carvalho (2008) παρουσιάζει ένα γενικό πλαίσιο (framework) εφαρμογής της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου σε δημοσιογραφικά κείμενα, στα οποία κυριαρχεί ο γραπτός λόγος, όπως εφημερίδες και περιοδικά. Ωστόσο, με ορισμένες τροποποιήσεις, έχει τη δυνατότητα να εφαρμοστεί και σε άλλους τύπους ειδησεογραφικών κειμένων, όπως σε τηλεοπτικά και διαδικτυακά Μ.Μ.Ε. Το πλαίσιο αυτό αποτελείται από δυο ξεχωριστά μέρη: την κειμενική ανάλυση και την ανάλυση του συγκείμενου.

Η κειμενική ανάλυση εξετάζει τη διάταξη των ειδήσεων, τα αντικείμενα και τους δράστες που παίρνουν μέρος στην είδηση, τα γλωσσικά, γραμματικά και συντακτικά στοιχεία, τις στρατηγικές παραγωγής λόγου, καθώς και τις ιδεολογικές στάσεις του παραγωγού. Στο δεύτερο μέρος ερευνάται, πέρα από το κείμενο, η συνολική κάλυψη της είδησης από τα υπόλοιπα μέσα. Πιο συγκεκριμένα, το κείμενο συγκρίνεται με διαφορετικές αναπαραστάσεις του ίδιου θέματος, από άλλες εφημερίδες ή περιοδικά που δημοσιεύτηκαν την ίδια ημέρα. Η διαδικασία αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική, διότι δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να πραγματοποιήσει μια καλύτερη εκτίμηση της προσωπικής εμπλοκής των δημοσιογράφων στην ανακατασκευή της πραγματικότητας. Εξετάζεται, επίσης, η πορεία του κοινωνικού ζητήματος που αναλύεται, καθώς και το ευρύτερο πολιτικό, κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο που το περιβάλλει. (Carvalho, 2008)

Πλήθος μελετητών έχουν εφαρμόσει τη μέθοδο της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου στα έντυπα μέσα ενημέρωσης, με σκοπό να ερευνήσουν ζητήματα κοινωνικής ένταξης και αποκλεισμού. (Wodak, 2009) Η ΚΑΛ δίνει τη δυνατότητα να μελετηθούν οι διαστάσεις του λόγου σε περιπτώσεις κατάχρησης εξουσίας, που οδηγούν σε φαινόμενα αδικίας και ανισότητας. Αφού, όπως είδαμε, μια από τις βασικές λειτουργίες του λόγου των μέσων είναι να χειραγωγεί τους αναγνώστες και να επιχειρεί να επιβάλλει απόψεις και πεποιθήσεις, η ΚΑΛ μας επιτρέπει να αναλύσουμε σε βάθος τις γλωσσικές δομές και τις στρατηγικές του λόγου που επιστρατεύονται από τα Μ.Μ.Ε., έτσι ώστε να αποκαλύψουμε τους αγώνες εξουσίας, την κοινωνική ανισότητα, καθώς και κάθε άλλη μορφή κοινωνικών και πολιτικών ζητημάτων. (van Dijk, 1993)

Ο Teun van Dijk, για παράδειγμα, έστρεψε την προσοχή του στην αναπαραγωγή του ρατσισμού στην Ισπανία και τη Λατινική Αμερική (van Dijk, 2005) και ο John Richardson στην την αρνητική αναπαράσταση του Ισλάμ από τον βρετανικό τύπο (Richardson, 2004). Έρευνες για την αναπαράσταση μεταναστών και προσφύγων στην Βρετανία αποτελούν και τα έργα των van Dijk (1987, 1991), Hartmann & Husband (1974), Lynn & Lea (2003), Baker et al. (2008) και Jones (2000). Παρομοίως, οι Flowerdew, Li και Tran (2002) μελέτησαν ξενοφοβικά στοιχεία στις εφημερίδες του Χονγκ Κονγκ, ενώ οι Clyne (2005) και Teo (2000) έστρεψαν την προσοχή τους στην αναπαράσταση των προσφυγικών πληθυσμών που εγκαταστάθηκαν στην Αυστραλία.

1.4. Αθλητικά Μ.Μ.Ε.

Η αθλητική δημοσιογραφία είναι κλάδος της δημοσιογραφίας που καλύπτει τα τεκταινόμενα στο χώρο του αθλητισμού.⁵ Είναι ένας κλάδος ο οποίος έχει γνωρίσει εξαιρετικά μεγάλη άνοδο τα τελευταία χρόνια: Τα αθλητικά ένθετα στις πολιτικές εφημερίδες έχουν αυξηθεί, από μια με δυο σελίδες στο παρελθόν, σε 6 με 12 σελίδες σήμερα, με ορισμένες εφημερίδες να περιέχουν αθλητικά ένθετα 8-24 σελίδων. Παράλληλα ιδρύθηκαν και πολυάριθμα αθλητικά μέσα διεθνούς εμβέλειας, τα οποία ασχολούνται αποκλειστικά με το αθλητικό ρεπορτάζ.⁶ Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν οι εφημερίδες *Livesport*, *Sportday*, *Φως των Σπορ*, *Πρωταθλητής*, *Η Πράσινη* και η *Ωρα για Σπορ* καθώς και η γαλλική *L'Equipe*, η ιταλική *La Gazzetta dello Sport* και η ισπανική *Marca*.

Η συστηματική μελέτη του αθλητισμού και των αθλητικών μέσων ξεκίνησε να κάνει τα πρώτα της βήματα στις αρχές και κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, ενώ γνώρισε ιδιαίτερη ακμή από τη δεκαετία του 1990 και έκτοτε. Σήμερα, ο αθλητισμός και η σχέση του με τα μέσα έχει προσελκύσει έντονο ενδιαφέρον, όπως αποδεικνύει η μεγάλη λίστα δημοσιεύσεων πάνω σε αυτόν τον τομέα. (Bernstein & Blain, 2002)

Έχουν εκδοθεί αρκετά μη-ακαδημαϊκά βιβλία, κυρίως βιογραφίες και αυτοβιογραφίες διακεκριμένων αθλητών, όπως ο Michael Jordan (Andrews, 2001) και αθλητικών δημοσιογράφων και εκφωνητών, όπως ο Les Keiter. (Keiter & Christianson, 1991), ενώ υπάρχουν και επαγγελματικοί οδηγοί (guides), όπου αναλύονται τεχνικές και ικανότητες απαραίτητες για όποιον θέλει να πετύχει στο πεδίο της αθλητικής αναμετάδοσης. (Hitchcock, 1991)

Ακαδημαϊκές μελέτες που καταπιάνονται με τον αθλητισμό, περιέχουν, σε πολλές περιπτώσεις, κεφάλαια αφιερωμένα στην αθλητική δημοσιογραφία και τα Μ.Μ.Ε. Αυτό δείχνει πως, στη σύγχρονη εποχή, είναι πολύ δύσκολο να μελετήσει κανείς τον αθλητισμό ανεξάρτητα από τα αθλητικά μέσα. (Bernstein & Blain, 2002) Έτσι, η μελέτη των αθλητικών Μ.Μ.Ε. έχει γίνει κεντρικό θέμα σε κοινωνιολογικές μελέτες του αθλητισμού (Yiannakis & Melnick, 2001), καθώς και σε άλλα επιστημονικά πεδία (Toohey & Veal, 2000). Όπως παραδέχονται οι Schaffer και Smith, οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ αθλητισμού και αθλητικής δημοσιογραφίας είναι εξαιρετικά θολές. (Schaffer & Smith, 2000)

Τα δύο βιβλία των Wenner (1998) και Brookes (2002) εξετάζουν το εύρος των επιμέρους θεμάτων, με τα οποία καταπιάνονται οι μελετητές των αθλητικών μέσων. Τέτοια θέματα μπορεί να είναι η κειμενική ανάλυση, η εμπορευματοποίηση του αθλητισμού, διακρίσεις ανάλογα με το φύλο, διακρίσεις φυλετικές, η εθνική ταυτότητα στον αθλητισμό, η παγκοσμιοποίηση, η οπαδική βία και ο χουλιγκανισμός.

Οι Alina Bernstein και Neil Blain καταγράφουν σε άρθρο τους πολλές ακαδημαϊκές μελέτες που έχουν ασχοληθεί με τις σχέσεις ανάμεσα σε αθλητικά Μ.Μ.Ε. και την εθνική ταυτότητα, το φύλο, τη φυλή και τη παγκοσμιοποίηση. (Bernstein & Blain, 2002).

⁵ Από την ιστοσελίδα του Ι.Ε.Κ. «Ιπποκράτειος» <https://www.ipokratios.gr/athlitiki-dimosiografia>

⁶ Από την ιστοσελίδα των Σχολών «Ομέγα» <http://sports-studies.gr/idikotites/dimosiografia/>

Κάνουν, μάλιστα, ξεχωριστή αναφορά σε βιβλίο των Boyle και Haynes, το οποίο συνθέτει μια διαφορετική προσέγγιση στο θέμα. Εξετάζει τη συμβιωτική σχέση του αθλητισμού με τα Μ.Μ.Ε., μελετά τη λειτουργία του αθλητισμού ως προμηθευτή δημοσιογραφικού υλικού για τα μέσα, καθώς και τη σχέση του με διαφημίσεις και χορηγίες. Περιγράφει, επίσης, την τακτική των αθλητικών μέσων να πλάθουν τα γεγονότα κάθε αθλητικής εκδήλωσης, σε ωραιοποιημένες αφηγήσεις και ηρωικές ιστορίες. (Boyle & Haynes, 2000)

Η αθλητική κάλυψη φαίνεται πως έχει γίνει περιζήτητη και ιδιαίτερα δημοφιλής στο ευρύ κοινό. Σε αυτό συνέβαλε η αναμφισβήτητη άνοδος του ελληνικού αθλητισμού τις τελευταίες δεκαετίες, καθώς και η ραγδαία επέκταση της εμβέλειας των αθλητικών μέσων, με τη βοήθεια της συνδρομητικής τηλεόρασης και του Παγκόσμιου Ιστού. (Oates & Pauly 2007)

Παρά την ταχύτατη ανάπτυξη που γνώρισε η αθλητική δημοσιογραφία, το αθλητικό τμήμα στον δημοσιογραφικό κόσμο είναι αντικείμενο περιφρόνησης και ονομάζεται περιπαικτικά *“toy department”* (παιδικό τμήμα). Υπάρχει ένα στοιχείο «σνομπισμού» και προκατάληψης από τον δημοσιογραφικό κόσμο προς την αθλητική δημοσιογραφία, που προκαλείται κυρίως από την πεποίθηση πως οι αθλητικοί δημοσιογράφοι δεν ασχολούνται με τα «σοβαρά» θέματα που καλύπτονται από το ενημερωτικό δελτίο, αλλά αντ’αυτού παρέχουν στον αναγνώστη πληροφόρηση και ψυχαγωγία, χωρίς έρευνα, ανάλυση και κριτική (Rowe, 2007). Αξίζει, όμως, να αναφερθεί πως, σχολιάζοντας τη σχετική απουσία ερευνητικής δημοσιογραφίας στον αθλητικό τύπο, ο Rowe κάνει ειδική μνεία στην Ελλάδα, χαρακτηρίζοντάς την ως τη χώρα όπου *«η ερευνητική αθλητική δημοσιογραφία φαίνεται να είναι καλά καθιερωμένη, επικριτική και συνεπώς επικίνδυνη»*. (Rowe, 2007)

Όπως ισχυρίζονται οι Oates & Pauly (2007), οι αθλητικογράφοι σπάνια καταφέρνουν να ανταποκριθούν στα πρότυπα του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Αναγνωρίζοντας την ύπαρξη ταλαντούχων αθλητικών δημοσιογράφων και τις προσπάθειές τους να ευθυγραμμιστεί ο κλάδος με τους με τον υπόλοιπο δημοσιογραφικό κόσμο, πολλοί κατηγορούν την αθλητική δημοσιογραφία για την ισχυρή δέσμευσή της στην αφήγηση (narrative) και τη θολή της διάκριση μεταξύ ειδησιογραφίας και διαφήμισης.

Η κατασκευή αφηγήσεων είναι αναπόσπαστο στοιχείο της αθλητικής δημοσιογραφίας. Οι δημοσιογράφοι δεν μένουν στην ενημέρωση του κοινού για κάποια αθλητική διοργάνωση, αλλά προχωρούν στη δημιουργία ενός «σεναρίου», ή μιας «ιστορίας» για κάθε εκδήλωση. Αναφέρεται το παράδειγμα του Tiger Woods, ο οποίος είχε στεφθεί νικητής στο 2006 British Open, λίγο καιρό μετά τον θάνατο του πατέρα του. Με το τέλος της διοργάνωσης, οι δημοσιογράφοι έσπευσαν να κατασκευάσουν διθυράμβους για τις «ηρωικές προσπάθειες» του Woods μπροστά στην προσωπική τραγωδία, καθώς και να χαρακτηρίσουν την νίκη ως έναν «φόρο τιμής» για τον πατέρα του αθλητή (Oates & Pauly, 2007). Με αξιοσημείωτη συνοχή,

οι αθλητικές σελίδες και οι τηλεοπτικές αναφορές γρήγορα υιοθέτησαν αυτή την αφήγηση, «τοποθετώντας το παιχνίδι και τον ήρωά του σε έναν φανταστικό κόσμο, τον οποίο δημιουργήσαν τόσο οι αθλητικογράφοι, όσο και οι αναγνώστες» (Wenner, 1989, p. 15). Αυτή η αφηγηματική λειτουργία της αθλητικής δημοσιογραφίας εντοπίζεται και στις αθλητικές αναμεταδώσεις σε ραδιόφωνο και τηλεόραση. Εκεί, η ικανότητα να μεταδίδει κανείς το αθλητικό γεγονός με «λυρικούς» τρόπους, διατηρώντας ταυτόχρονα έναν αέρα αυθορμητισμού, αποτελεί ένα πολύτιμο και περιζήτητο χαρακτηριστικό. (Oates & Pauly, 2007)

Το άρθρο συνεχίζεται αναλύοντας τη δεύτερη κατηγορία απέναντι στα αθλητικά ΜΜΕ, περί θολής διάκρισης μεταξύ ειδησιογραφίας και διαφήμισης. Οι Oates και Pauly ισχυρίζονται πως τα επαγγελματικά πρότυπα της δημοσιογραφίας ωθούν τους δημοσιογράφους να είναι ανεξάρτητοι από τα πρόσωπα και τις επιχειρήσεις που καλύπτουν στις έρευνές τους, καθώς και τους διαφημιστές που τους χρηματοδοτούν. Η αθλητική, όμως, δημοσιογραφία έχει όμοια συμφέροντα με τους αθλητές, τις ομάδες, τις αθλητικές διοργανώσεις και τις εταιρίες που τις χρηματοδοτούν. Ο αθλητισμός και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης απολαμβάνουν μια συμβιωτική σχέση. Η εντυπωσιακή δημοτικότητα του αθλητισμού οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στην συνεχή κάλυψη που παρέχεται από τα ΜΜΕ. Από την άλλη, τα μέσα αυξάνουν τις πωλήσεις τους από την εκτεταμένη δημοτικότητα. Με άλλα λόγια, η προσοχή που δίνουν τα μέσα αυξάνει το ενδιαφέρον για τον αθλητισμό, ενώ παράλληλα το αυξημένο ενδιαφέρον για τον αθλητισμό απαιτεί περαιτέρω προσοχή από τα ΜΜΕ. Συνεπώς, ο κλάδος της αθλητικής δημοσιογραφίας εξαρτάται από τη διαρκή επιτυχία του εμπορευματοποιημένου αθλητισμού. (Oates & Pauly, 2007)

Μπορεί όλα όσα αναφέρθηκαν να αποτελούν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία πως η αθλητική δημοσιογραφία δεν είναι πραγματική δημοσιογραφία. Όμως αυτή η κρίση αποκρύπτει την άβολη πραγματικότητα πως η εμπορική δημοσιογραφία στο σύνολό της παρουσιάζει τα ίδια προβλήματα με την αθλητική δημοσιογραφία, απλώς όχι σε τόσο μεγάλο βαθμό και όχι τόσο φανερά. (Oates & Pauly, 2007)

Σε παρόμοια συμπεράσματα καταλήγει και ο Mason (2000), σε έκθεση που παρουσίασε στην ετήσια διάσκεψη της Ένωσης Δημοσιογραφικής Εκπαίδευσης της Νέας Ζηλανδίας (Journalism Education Association of New Zealand). Φτάνει, μάλιστα, στο σημείο να χαρακτηρίσει την αθλητική δημοσιογραφία ως «οξύμωρο σχήμα». Ο ισχυρισμός του ήταν πως η τάση των αθλητικών δημοσιογράφων να τροποποιούν τα γεγονότα προς όφελος της τοπικής ομάδας, η απροθυμία να υπονομεύσουν τις συλλογικές ή μεμονωμένες πιέσεις του «οπαδισμού», η επιθυμία να διατηρήσουν εγκάρδιες σχέσεις συνεργασίας με τις διοικήσεις των τοπικών ομάδων και, τέλος, η απροθυμία να «σκάβουν» για δικές τους ιστορίες έχουν εξασθενήσει τη δέσμευση των αθλητικογράφων για ισορροπημένη και αντικειμενική δημοσιογραφία. Συνεπώς, θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί πως η δημοσιογραφία στα αθλητικά ΜΜΕ είναι σχεδόν αδύνατη. Αναφέρει, επίσης, πως οι κατηγορίες αυτές αφορούν και ορισμένες εφημερίδες πολιτικού περιεχομένου, αλλά εκεί η ικανότητα αντίστασης είναι μεγαλύτερη, γιατί η θεματολογία τους (πολιτική,

εγκληματικότητα, οικονομικά, διεθνείς και δημόσιες υποθέσεις), θεωρούνται πιο εγγενώς σημαντικά, τόσο από τους αναγνώστες όσο και από τους ίδιους τους δημοσιογράφους.

Η αθλητική δημοσιογραφία, καταλήγει, αποτελεί οξύμωρο ακριβώς διότι οι ευρέως αποδεκτές δημοσιογραφικές αξίες της δικαιοσύνης, της ισορροπίας, της διανόησης και της διορατικότητας φαίνεται να είναι λιγότερο αποδεκτές διότι λειτουργούν απέναντι σε ένα πλαίσιο δημοσιογραφίας προσανατολισμένο στην ψυχαγωγία.

Συμπερασματικά, τόσο το άρθρο των Oates & Pauly (2007), όσο και η έκθεση του Mason (2000), συμφωνούν πως η αθλητική δημοσιογραφία πάσχει από τις ίδιες παθογένειες που παρουσιάζουν και οι υπόλοιποι κλάδοι του δημοσιογραφικού κόσμου. Απλώς τα αθλητικά μέσα καταβάλουν λιγότερη προσπάθεια να τις αποκρύψουν.

1.5.Πρωτοσέλιδα Εφημερίδων

Η εφημερίδα είναι η έντυπη έκδοση της οποίας η περιεχόμενη ύλη αφορά, κατά πλειονότητα, ειδησιογραφία τρεχόντων γεγονότων. Η πρώτη σελίδα της εφημερίδας είναι η πιο σημαντική σελίδα του εντύπου. Εκεί προβάλλονται τα πιο σπουδαία γεγονότα και οι πιο σημαντικές ιστορίες. (Kim & Chung, 2017)

Στα σημεία πώλησης εφημερίδων οι ιστορίες που φιγουράρουν στα πρωτοσέλιδα είναι προσβάσιμες σε όλους τους περαστικούς, ακόμη και αυτούς που δεν έχουν σκοπό να αγοράσουν εφημερίδα. Για τον λόγο αυτό, μια ακόμη λειτουργία της πρώτης σελίδας είναι να τραβήξει την προσοχή των περαστικών, να τους προσελκύσει και να τους αναγκάσει σε μια αυθόρμητη αγορά. Είναι, εξ' άλλου, γεγονός, πως συχνά το κοινό αφοσιώνεται περισσότερο στις ιστορίες του πρωτοσέλιδου, παρά σε αυτές που έχουν τυπωθεί στο εσωτερικό της εφημερίδας. (Kim & Chung, 2017)

Επομένως, ο σχεδιασμός του πρωτοσέλιδου είναι μια σημαντική και συνάμα πολύπλοκη διαδικασία. Η επιλογή των θεμάτων είναι, οπωσδήποτε, μια διαδικασία μεγάλης σημασίας. Οι πιο σημαντικές ιστορίες πρέπει να εκθέτονται σε περίοπτη θέση στην σελίδα, έτσι ώστε να δελεάσουν αυθόρμητους και παρορμητικούς αγοραστές. Τα πρωτοσέλιδα όμως, παρουσιάζουν μια σειρά από κώδικες γλωσσικούς, τυπογραφικούς και γραφιστικούς. Αυτό σημαίνει πως, εκτός από τις ιστορίες, άλλα σχεδιαστικά στοιχεία, όπως οι τίτλοι και οι φωτογραφίες, λαμβάνονται υπόψη μαζί με τυπογραφικές επιλογές και γραφιστικά σχέδια. (Kim & Chung, 2017) Έχουν δημοσιευτεί, μάλιστα, πολλαπλές έρευνες σχετικά με τον σχεδιασμό των πρωτοσέλιδων και τις αλλαγές που υπέστησαν με την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών (Barnhurst & Nerone, 1991; Pasternack & Utt, 1986; Utt & Pasternack, 1984, 1989, 2003).

Όλες αυτές οι σχεδιαστικές επιλογές, εν τέλει κατασκευάζουν ένα πρωτοσέλιδο, το οποίο θα αντικατοπτρίσει τις αξίες του δημοσιογραφικού οργανισμού σχετικά με το ποιά θέματα είναι αυτά που αξίζουν να προβληθούν στο κοινό. Για παράδειγμα, οι ειδήσεις που παρουσιάζονται στο πρωτοσέλιδο της εφημερίδας «The New York Times», είναι αυτές που ο οργανισμός αυτός έχει επιλέξει ως τις πιο αξιοσημείωτες. (Kim & Chung, 2017) Επομένως, είναι σημαντικό να εξεταστεί ο τρόπος, με τον οποίο επιλέγονται οι ιστορίες που θα εμφανιστούν στο πρωτοσέλιδο.

Το καθήκον αυτό εκτελούν συνήθως οι συντάκτες (editors) κατά την διάρκεια μιας καθημερινής σύσκεψης, που ονομάζεται «συντακτική σύσκεψη» (editorial conference). Οι συσκέψεις αυτές είναι μέρος της καθημερινής ρουτίνας στους περισσότερους δημοσιογραφικούς οργανισμούς. Πριν τυπωθεί η εφημερίδα, τα μέλη της σύνταξης συνεδριάζουν για περίπου μια ώρα βάζοντας στο τραπέζι οργανωτικά θέματα, με το πιο σημαντικό να είναι η επιλογή των ιστοριών που θα προβληθούν στο πρωτοσέλιδο. Αποφασίζουν επίσης ποια είναι η πιο σημαντική που θα μπει στο κέντρο του πρωτοσέλιδου, και ποιες θα μπουν στο πάνω και κάτω μέρος. (Clayman & Reisner, 1998)

Ορισμένοι μελετητές έχουν ερευνήσει την διαδικασία επιλογής θεμάτων έμμεσα, αναλύοντας μοτίβα στην παραγωγή εφημερίδων (Berkowitz & Beach 1993; Bridges 1989; Corrigan 1990) . Άλλοι έχουν εισχωρήσει σε συσκέψεις συντακτών και άλλες συναντήσεις, για να παρατηρήσουν την διαδικασία άμεσα (Berkowitz 1990; Gans 1979; Gieber 1956; Reisner 1990. 1992; Soloski 1989; Tuchman 1978: 31- 38;, White 1950). Αν και οι μέθοδοι διαφέρουν, πολλές από αυτές τις μελέτες συμπίπτουν σε έναν κοινό στόχο: να αναγνωρίσουν τα κριτήρια με τα οποία κρίνεται η αξία των ειδήσεων, με τα οποία οι συντάκτες αποφασίζουν ποιες ιστορίες θα περάσουν τις «πύλες» της ειδησιογραφίας. Συνήθως τα κριτήρια που αναφέρονται είναι η εγκαιρότητα (timeliness), ο αντίκτυπος, η γεωγραφική εγγύτητα και η αντιπαράθεση . Τα κριτήρια αυτά, ωστόσο, είναι περιορισμένης αξίας και δεν εξηγούν πλήρως όλες τις διαδικασίες επιλογής. (Clayman & Reisner, 1998)

2^ο Κεφάλαιο: Μεθοδολογία

2.1. Κοινωνικό-πολιτισμικό συμφραζόμενο της έρευνας

Στις 11 Μαρτίου 2018, η ποδοσφαιρική ομάδα ανδρών του Π.Α.Ο.Κ. (Πανθεσσαλονίκειος Αθλητικός Όμιλος Κωνσταντινουπολιτών) υποδέχθηκε την πρωτοπόρο στο πρωτάθλημα ομάδα της Α.Ε.Κ. (Αθλητική Ένωσις Κωνσταντινουπόλεως), στα πλαίσια του Ελληνικού Πρωταθλήματος 2017-2018. Η νίκη του Π.Α.Ο.Κ. ήταν το μοναδικό αποτέλεσμα που θα άλλαζε τη βαθμολογική κατάταξη, ανεβάζοντας την ομάδα της Θεσσαλονίκης στην πρώτη θέση.

Ο βαθμολογικός πίνακας του πρωταθλήματος πριν τον αγώνα:

Κατάταξη	Ομάδα	Βαθμοί
1	ΑΕΚ	54
2	ΠΑΟΚ	52
3	Ατρόμητος	47

(Πηγή: newsbomb.gr)

Στην διάρκεια του αγώνα στην Τούμπα και ενώ ο αγώνας είχε σκορ 0-0, στο 90^ο λεπτό ο ποδοσφαιριστής του Π.Α.Ο.Κ. Φερνάντο Βαρέλα πετυχαίνει τέρμα. Ο διαιτητής Γεώργιος Κομίνης κατακύρωσε το γκολ, αλλά, ενώ διοίκηση και οπαδοί πανηγύριζαν, αυτός άλλαξε την απόφασή του και έκρινε ότι το γκολ είναι αντικανονικό, διότι ο παίκτης του Π.Α.Ο.Κ. Μαουρίτσιο βρισκόταν σε αντικανονική θέση οφ-σαιντ. Το γεγονός αυτό προκάλεσε αναβρασμό στη διοίκηση της ομάδας και ο πρόεδρος της, Ιβάν Σαββίδης, εισέβαλε με μέλη της προσωπικής του ασφάλειας και τον τεχνικό διευθυντή της ομάδας, Λούμπος Μίχελ, στον αγωνιστικό χώρο, με ένα καθαρά διακριτό πιστόλι περασμένο στη μέση του. Ο διαιτητής Κομίνης αποχώρησε στα αποδυτήρια του γηπέδου και τον ακολούθησαν οι παίκτες της Α.Ε.Κ. Το παιχνίδι διακόπηκε οριστικά. Για το σκορ ο διαιτητής έγγραψε στο φύλλο αγώνα πως, ύστερα από διαβουλεύσεις με τους βοηθούς του, κατακύρωσε το γκολ που πέτυχε ο ΠΑΟΚ, αλλά η εισβολή του Ιβάν Σαββίδη έφερε τη διακοπή του ματς. (Πηγή: sdna.gr)

Οι δυο ομάδες, οι οπαδοί και οι διαιτητές αποχώρησαν από το γήπεδο αλλά στην πραγματικότητα ο αγώνας κάθε άλλο παρά είχε τελειώσει. Ο υφυπουργός

Αθλητισμού, Γιώργος Βασιλειάδης, αντιλαμβανόμενος την κρισιμότητα της κατάστασης, αναγκάστηκε να προβεί σε δηλώσεις λίγες ώρες μετά τα μεσάνυχτα.

«Με μεταμεσονύχτια δήλωσή του ο υφυπουργός Αθλητισμού Γιώργος Βασιλειάδης πήρε θέση για τα όσα έγιναν στην Τούμπα και ξεκαθάρισε πως η κυβέρνηση δεν θα επιτρέψει σε κανέναν να εκτραπεί από τον στόχο της, ο οποίος είναι ένα «καθαρό» πρωτάθλημα. Παράλληλα ο υφυπουργός τόνισε πως τα ακραία φαινόμενα απαιτούν και γενναίες αποφάσεις». (Πηγή: newspost.gr)

Το πρωί της επόμενης ημέρας, μετά από συνάντηση με τον πρωθυπουργό Αλέξη Τσίπρα, ανακοίνωσε την άμεση και επ'αορίστου διακοπή του πρωταθλήματος. Ο πρωθυπουργός δεν προέβη σε επίσημες δηλώσεις, ωστόσο, όπως αναφέρει η ιστοσελίδα news247.gr «ο πρωθυπουργός κατά τη διάρκεια της πρωινής σύσκεψης είπε στους συνεργάτες του: "Δε με ενδιαφέρει το πολιτικό κόστος. Αυτή η ιστορία θα τελειώσει και όλοι θα βρεθούν προ των ευθυνών τους».

Με το πρωτάθλημα να έχει διακοπεί και με το μεγάλο ντέρμπυ να έχει μείνει χωρίς ξεκάθαρο νικητή, ο αναβρασμός στις τάξεις των οπαδών άρχισε να επιδεινώνεται. Η διαμάχη μεταξύ των δυο ομάδων άρχισε σταδιακά να ξεφεύγει από τα στενά ποδοσφαιρικά πλαίσια και να κλιμακώνεται σε μια κοινωνική διαμάχη «βορρά» και «νότου», Θεσσαλονίκης και Αθήνας. Ήδη στις 16/3, πέντε μέρες μετά τον αγώνα, η ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Η Καθημερινή» στο διαδίκτυο προειδοποιεί:

«Ορατός είναι ο κίνδυνος μετεξέλιξης της ποδοσφαιρικής αντιπαράθεσης που έχει προκληθεί σε διχασμό μεταξύ «Βορρά» και «Νότου», αν κρίνει κανείς τα επακόλουθα – και θα ακολουθήσουν– των όσων έγιναν την περασμένη Κυριακή στην Τούμπα»

«με τις εξελίξεις στο αθλητικό και δικαστικό επίπεδο, προβλέπεται να έχουμε και κάθοδο στους δρόμους οπαδών του ΠΑΟΚ και πολέμιων του «αθηναϊκού κατεστημένου».

(Πηγή: kathimerini.gr)

«Χαρακτηριστικά ενδοκυβερνητικού ρήγματος, αλλά και διαστάσεις προειδοποίησης για εθνικό διχασμό, προσέλαβε χθες στη Βουλή η, με αφορμή τις εξελίξεις στον χώρο του ποδοσφαίρου, εντονότατη συζήτηση επίκαιρων ερωτήσεων προς τον υφυπουργό Αθλητισμού»

(Πηγή: kathimerini.gr)

Οπαδοί της Α.Ε.Κ., με ανακοίνωσή τους ζητάνε «την απονομή δικαιοσύνης για τα όσα έγιναν χθες στην Τούμπα αποκαλώντας «γκάγκστερ» τον Ιβάν Σαββίδη και προειδοποιούν «τα αρμόδια όργανα να μη διανοηθούν να μην πάρουν τις δέουσες αποφάσεις» (Πηγή. protothema.gr) Αντίστοιχα ορισμένοι οπαδοί του Π.Α.Ο.Κ. απειλούν

πως, σε περίπτωση τιμωρίας της ομάδας τους, θα αρνηθούν να εκτελέσουν τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις σε περίπτωση επιστράτευσης (πηγή protothema.gr), ενώ άλλοι βρέθηκαν μέχρι και τα γραφεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις Βρυξέλλες, όπου σήκωσαν πανό διαμαρτυρίας το οποίο έγραφε «*Η Αθήνα διαφθείρει το ποδόσφαιρο στην Ελλάδα. Κάτω τα χέρια από τον ΠΑΟΚ και τον Ιβάν Σαββίδη. Δικαιοσύνη για όλους*». (Πηγή: sdna.gr)

Το πρώτο περιστατικό βίας δεν άργησε να έρθει: «*Η κατάσταση στο ελληνικό ποδόσφαιρο είναι τεταμένη και το περιστατικό βίας στο κέντρο της Αθήνας ήρθε να το αποδείξει με τον καλύτερο τρόπο. Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος του ΠΑΟΚ δέχθηκε την περασμένη Παρασκευή (23/3), επίθεση από αγνώστους «οπλισμένους» με αντικείμενα όπως πέτρες και σίδερα*» (Πηγή: gazzetta.gr)

Το τεταμένο κλίμα που είχε δημιουργηθεί προσπάθησαν να κατευνάσουν ορισμένοι αθλητικοί δημοσιογράφοι απευθυνόμενοι άμεσα στους οπαδούς των ομάδων, όπως ο Βασίλης Σαμπράκος και ο Αλέξανδρος Σόμογλου με άρθρα τους σε δυο από τις δημοφιλέστερες αθλητικές ιστοσελίδες στη χώρα: το gazzetta.gr και sdna.gr αντίστοιχα:

1. 26/3/2018, Βασίλης Σαμπράκος, gazzetta.gr:

«Ο Βασίλης Σαμπράκος γράφει για την πόλωση, την όξυνση της "οπαδικής" κόντρας της "Αθήνας" με τη "Θεσσαλονίκη" και την απόλυτη ανάγκη επέμβασης της Κυβέρνησης για να πέσουν άμεσα οι τόνοι και να προλάβει τον διχασμό!»

«Η φωτιά καθημερινά μεγαλώνει»

«Ποδοσφαιρικά η Ελλάδα χωρίζεται στα δύο και ετοιμάζεται για πολύ μεγάλο τσαμπουκά. Θα έπρεπε να έχουμε ήδη συναισθανθεί όλοι τον κίνδυνο και να έχουμε αλλάξει συμπεριφορά και στάση. Αυτό που σήμερα συμβαίνει στο ποδόσφαιρο η Ελλάδα θα το βρει μπροστά της γενικώς· όχι μόνο στα γήπεδα.»

(Πηγή: gazzetta.gr)

2. 30/3/2018, Αλέξανδρος Σόμογλου, sdna.gr:

«Θα κόψουμε την Ελλάδα στα δύο για το ποδόσφαιρο;»

«πάτε να μπολιάσετε τα μυαλά Ελλήνων με εμφυλιοπολεμικό δηλητήριο για το ποδόσφαιρο»

«το ποδόσφαιρο είναι το... όπιο κάθε λαού, και κάθε μήνυμα που περνάει σε φανατισμένα μυαλά μπορεί να έχει εξαιρετικά επικίνδυνες κοινωνικές προεκτάσεις»

«απευθύνω έκκληση προς όλους να αφήσουν στην άκρη τον «πόλεμο Βορρά – Νότου»

(Πηγή: sdn.gr)

Η σύρραξη που ξέσπασε στην κοινωνία ανάγκασε και τον επικεφαλής της αξιωματικής αντιπολίτευσης και πρόεδρο της πολιτικής παράταξης «Νέα Δημοκρατία», Κυριάκο Μητσοτάκη, να προβεί σε δηλώσεις:

«Βρισκόμαστε σε μια συγκυρία όπου πολλοί θα επιδιώξουν να αναπαράγουν διχασμούς που ανήκουν στο παρελθόν. Δεν πρόκειται να ανεχθώ οποιαδήποτε υπόνοια γεωγραφικού διχασμού της χώρας. Είμαστε εδώ για να διατρανώσουμε την έντονη συναισθηματική και πολιτική μας σχέση με τη Βόρεια Ελλάδα και τη Θεσσαλονίκη.»

(Πηγή: news247.gr)

Θέση για το θέμα πήρε και ο επίτιμος αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Στρατού και πρώην υπηρεσιακός Υπουργός Εθνικής Άμυνας, Φράγκος Φραγκούλης:

«Αυτές οι καταστάσεις χωρίζουν την Ελλάδα στα δύο, σε Βορρά και Νότο. Κάπως έτσι να σας θυμίσω ότι ξεκίνησε και η διάλυση τη Γιουγκοσλαβίας. Από ένα παιχνίδι στο Ζάγκρεμπ»

«Αυτοί οι άνθρωποι αντί να ενώνουν μέσω του αθλητισμού την πατρίδα μας, την διαχωρίζουν»

(Πηγή: veteranos.gr)

Τόσο μεγάλη, λοιπόν, είναι η δύναμη που μπορεί να ασκήσει το ποδόσφαιρο στην κοινωνία. Τόσο, που ένα σφύριγμα του διαιτητή κατάφερε να προκαλέσει «ακραία φαινόμενα», «εθνικό διχασμό» και «εξαιρετικά επικίνδυνες κοινωνικές προεκτάσεις».

2.2.Υλικό

Το υλικό (data) της παρούσας εργασίας αποτελείται από τίτλους και εικόνες πρωτοσέλιδων του αθλητικού τύπου.

Οι τίτλοι αντιπροσωπεύουν το κύριο θέμα ή το βασικό γεγονός που θα καλύψουν τα κείμενα στο εσωτερικό της εφημερίδας. (Allan, 2010) Εκτός από τον κεντρικό τίτλο που καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος στο πρωτοσέλιδο, θα εξεταστούν και οι δευτερεύοντες τίτλοι, οι οποίοι συνήθως βρίσκονται πάνω και κάτω από τον κεντρικό και εκφράζουν σημαντικές αιτίες ή συνέπειες. (van Dijk, 1985)

Για την εργασία αυτή έχουν επιλεγθεί πρωτοσέλιδα από έξι διαφορετικές αθλητικές εφημερίδες, οι οποίες κυκλοφόρησαν το πρωί της Δευτέρας 12 Μαρτίου 2018. Οι εφημερίδες αυτές είναι οι Sportday, Sportime, Ώρα των Σπορ, Arena Press, Metrosport και Forza. Οι τρεις πρώτες εδρεύουν στην Αθήνα, ενώ οι άλλες τρεις στην Θεσσαλονίκη.

Πιο συγκεκριμένα:

Εφημερίδα SPORTIME: Μοσχάτο, Αθήνα
Εφημερίδα SPORTDAY: Καλλιθέα, Αθήνα
Εφημερίδα Ώρα των Σπορ: Μαρούσι, Αθήνα ⁷

Εφημερίδα Arena Press: Κηφισιά, Θεσ/νίκη
Εφημερίδα Metrosport: Κωνσταντινουπολίτικα, Θεσ/νίκη
Εφημερίδα FORZA: Καλαμαριά, Θεσ/νίκη ⁸

Τα πρωτοσέλιδα βρίσκονται στο παράρτημα της εργασίας.

⁷ Από: <https://www.esiea.gr/praktoreia-efimerides/>

⁸ Από <http://www.esiemth.gr/mme/>

2.3.Πλαίσιο Ανάλυσης

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή, η ΚΑΛ ποτέ δεν παρείχε και ποτέ δεν επιχείρησε να επιβάλλει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο κειμενικής ανάλυσης. Η ΚΑΛ χαρακτηρίζεται από την ποικιλομορφία (heterogeneity) των μεθοδολογικών και θεωρητικών της προσεγγίσεων. Οι μελέτες είναι πολυποίκιλες (multifarious), προέρχονται από διαφορετικά θεωρητικά υπόβαθρα και προσανατολίζονται προς διαφορετικά δεδομένα και μεθοδολογίες. (Wodak, 2009)

Οι «έτοιμες» μέθοδοι δεν γίνεται να συνυπάρξουν με μια κριτική στάση. Η ΚΑΛ είναι η μελέτη του λόγου κάτω από μια συγκεκριμένη κριτική σκοπιά και οποιαδήποτε στοιχεία παρουσιάζουν ενδιαφέρον από κριτική σκοπιά μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ανάλυσης. (Στάμου, 2017)

Οι John Flowerdew, David C.S. και LI Sarah Tran (Flowerdew et al., 2002), θέλοντας να εφαρμόσουν την Κριτική Ανάλυση Λόγου στον έντυπο τύπο στο Hong Kong της Κίνας, αφού συνέλλεξαν διάφορες ορολογίες από προηγούμενες έρευνες πάνω στο θέμα της εξουσίας και των διακρίσεων στα ΜΜΕ, κατάφεραν να σχηματίσουν μια σύνθετη ταξινόμηση (*taxonomy*) στρατηγικών λόγου. Η ταξινόμησή τους αποτελείται από τέσσερις κατηγορίες:

1. Αρνητική παρουσίαση του άλλου
2. Τακτικές Φόβου
3. Κατηγορώντας το θύμα
4. Απονομιμοποίηση (Delegitimation)

Επειδή, όμως, στην ΚΑΛ δεν υπάρχουν «έτοιμες» μεθοδολογίες, η ταξινομία των Flowerdew, Li και Tran θα πρέπει να τροποποιηθεί για να καλύψει τις ανάγκες αυτής της έρευνας.

Αρχικά στην αρνητική παρουσίαση του άλλου θα προστεθεί η συμπληρωματική στρατηγική της θετικής αυτό-παρουσίασης. Έπειτα, η κατηγορία «Κατηγορώντας το θύμα» θα δώσει τη θέση της στη μελέτη της μεταβατικότητας (*transitivity*). Τέλος, η τέταρτη κατηγορία θα αφαιρεθεί και θα την αντικαταστήσει η Κοινωνική Σημειωτική (*Social Semiotics*). Η σύνθετη, λοιπόν, ταξινομία της παρούσας εργασίας είναι η εξής:

1. Θετική αυτό- παρουσίαση και αρνητική παρουσίαση του άλλου
2. Κοινωνική Σημειωτική
3. Τακτικές Φόβου
4. Μεταβατικότητα

1. Θετική αυτό-παρουσίαση και αρνητική παρουσίαση του άλλου (positive self- negative other presentation)

Η θετική αυτό-παρουσίαση και η αρνητική παρουσίαση του άλλου είναι δύο συμπληρωματικές στρατηγικές (Van Dijk, 1993), που αφορούν την αντιπροσώπευση της «δικής μας» ομάδας έναντι των «άλλων». Δηλαδή τι είμαστε, τι κάνουμε συνήθως, ποιοί είναι οι στόχοι και οι αξίες μας σε σχέση με αυτούς και τι είναι, τι κάνουν συνήθως, ποιοί είναι οι στόχοι και οι αξίες τους σε σχέση με μας (Ghachem, 2014). Σκοπός είναι η προστασία των συμφερόντων της «δυνατής» ομάδας και η αιτιολόγηση της άνισης μεταχείρισης ή της εχθρικής διάθεσης απέναντι στη μειονοτική ομάδα. (Flowerdew et al., 2002)

Επιπρόσθετα, η ανάλυση της στρατηγικής αυτής αποκαλύπτει όχι μόνο το πώς οι συγγραφείς κατηγοριοποιούν σε δυο ομάδες «εμάς» και τους «άλλους», αλλά επίσης και το πώς κρίνουν «εμάς» ως «καλούς» και τους «άλλους» ως «κακούς». (Ghachem, 2014)

Για να επιτευχθεί αυτό, τα μέσα:

- 1) Εκφράζουν/ δίνουν έμφαση σε πληροφορίες που είναι θετικές για «εμάς».
- 2) Εκφράζουν/ δίνουν έμφαση σε πληροφορίες που είναι αρνητικές για τους «άλλους».
- 3) Αποσιωπούν/ δεν δίνουν έμφαση σε πληροφορίες που είναι θετικές για τους «άλλους».
- 4) Αποσιωπούν/ δεν δίνουν έμφαση σε πληροφορίες που είναι αρνητικές για «εμάς».

(Ghachem, 2014)

2. Κοινωνική Σημειωτική

Η αναγνώριση της συμβολής όλων των πτυχών του επικοινωνιακού πλαισίου στο νόημα του κειμένου και, ειδικότερα, η αυξανόμενη συνειδητοποίηση της σημασίας των μη λεκτικών πτυχών των κειμένων, έστρεψε την προσοχή πολλών μελετητών σε σημειωτικές συσκευές του λόγου εκτός των γλωσσικών. (Wodak, 2009)

Είτε στα έντυπα ή ηλεκτρονικά μέσα, είτε στις εφημερίδες, περιοδικά, CD-ROM, ιστοσελίδες και διαφημίσεις, τα περισσότερα κείμενα στη σημερινή εποχή περιλαμβάνουν, εκτός από γραπτό κείμενο, πρωτίστως εικόνες και άλλα γραφιστικά ή ηχητικά στοιχεία. (Kress & van Leeuwen, 2006) Συνεπώς, κατά την εφαρμογή της

ΚΑΛ είναι όλο και πιο σημαντικό να συμπεριληφθούν οποιεσδήποτε οπτικές εικόνες που μπορεί να περιέχει το κείμενο, διότι οι εικόνες που χρησιμοποιούνται θα επηρεάσουν και την αντίληψη του αναγνώστη για τα γεγονότα. (Thomson, n.d.)

Στην παρούσα εργασία, στο πλαίσιο της κοινωνικής σημειωτικής, θα αναλυθούν:

- Το βλέμμα
- Ο οριζόντιος άξονας
- Η ζώνη «πάνω- κάτω» της εικόνας.
- Η ανάδειξη ενός στοιχείου της εικόνας
- Η τροπικότητα της εικόνας

Βλέμμα

Το βλέμμα έχει να κάνει με το αν τα απεικονιζόμενα πρόσωπα κοιτούν προς τον θεατή ή όχι. Εάν το πρόσωπο έχει στραμμένο το βλέμμα του προς τον θεατή, τότε απευθύνεται άμεσα σε αυτόν και του ζητάει (demand) κάτι. Εφόσον δεν κοιτάει προς τον θεατή, δεν ζητάει κάτι από αυτόν, αλλά προσφέρεται προς παρατήρηση. (Στάμου, Αλευριάδου & Ελευθερίου, 2011)

Η επιλογή ανάμεσα σε προσφορά και ζήτηση, που γίνεται κάθε φορά που απεικονίζεται ένα, τουλάχιστον, πρόσωπο, μπορεί να σημαίνει και διαφορετική σχέση με τον θεατή. Ο θεατής έχει πιο στενή σχέση με τον απεικονιζόμενο, όταν συναντιούνται τα βλέμματά τους, ενώ αποστασιοποιείται εάν ο απεικονιζόμενος έχει στραμμένο το βλέμμα του αλλού. (Kress & van Leeuwen, 2006)

Οριζόντιος άξονας

Ο οριζόντιος άξονας δημιουργεί σε μια εικόνα μια πλάγια ή μια μετωπική γωνία. Η διαφορά ανάμεσα σε πλάγια και μετωπική γωνία είναι η διαφορά ανάμεσα στην αποστασιοποίηση και τη συμμετοχή. Με τον οριζόντιο άξονα ο παραγωγός της εικόνας περνάει την δική του άποψη στον θεατή. Η μετωπική σημαίνει «Αυτό που βλέπεις εδώ είναι μέρος του κόσμου μας, κάτι με το οποίο είμαστε συνδεδεμένοι». Η πλάγια γωνία σημαίνει «Αυτό που βλέπεις εδώ δεν είναι μέρος του κόσμου μας, είναι ο δικός τους κόσμος, με τον οποίο εμείς δεν έχουμε σχέση». (Kress & van Leeuwen, 2006)

Η ζώνη «πάνω- κάτω» της εικόνας.

Η εικόνα έχει τρεις ζώνες. Τη ζώνη «αριστερά- δεξιά» (left- right), τη ζώνη «πάνω- κάτω» (top- bottom) και τη ζώνη «κέντρο- περιθώριο» (center- margin). «Τα στοιχεία που τοποθετούνται στο πάνω μέρος της εικόνας δηλώνουν τον κόσμο των

επιθυμιών και προσδοκιών μας», ενώ όσα βρίσκονται στο κάτω μέρος «αποτελούν τον κόσμο της πραγματικότητας, αυτού που πραγματικά συμβαίνει». (Στάμου κ.ά., 2011, σ.329)

Ανάδειξη ενός στοιχείου της εικόνας

Διάφορα στοιχεία της εικόνας ενδέχεται να είναι κατασκευασμένα για να προσελκύουν το βλέμμα του θεατή. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με επεξεργασία της εικόνας, με το μέγεθος, με αντιθέσεις σε χρώματα, διαφορές στην ανάλυση κ.α. (Kress & van Leeuwen, 2006)

Τροπικότητα της εικόνας

Η τροπικότητα αφορά τον βαθμό αξιοπιστίας και ρεαλισμού του εικονιστικού μηνύματος που μεταφέρεται. Στην περίπτωση του φωτορεπορτάζ και των έντυπων μέσων ενημέρωσης, ο βαθμός ρεαλισμού της εικόνας αυξάνεται όσο προσομοιάζει με αυτό που αυτονόητα εκλαμβάνουμε ως «πραγματικότητα». (Στάμου κ.ά., 2011)

3. Τακτικές Φόβου

Η μαζική χρήση των τακτικών φόβου στον λόγο των ΜΜΕ έχει σκοπό να προκαλέσει συναισθήματα πανικού ανάμεσα στο ευρύ κοινό της κυρίαρχης ομάδας (majority group) και επομένως να υποδαυλίσει (foment) μια συλλογική εχθρική στάση ενάντια στη μειονοτική ομάδα (minority group)

Μέσω της διαδικασίας της ποινικοποίησης (criminalization) του «αδυνάτου», αλλά και με τη χρήση υπερβολών και μεταφορών, τη χρήση υπερβολικών αριθμών σε στατιστικές και την εκτεταμένη προσοχή στην υποτιθέμενη απειλή στα συμφέροντα και προνόμια της κυρίαρχης ομάδας (dominant group), το αποτέλεσμα είναι:

- 1) Η υποκίνηση φόβου και δυσαρέσκειας μεταξύ των πολιτών
- 2) Η πρόβλεψη απειλής για τη δημόσια τάξη και την πολιτική σταθερότητα

(Flowerdew et al., 2002)

4. Μεταβατικότητα

Τα ΜΜΕ, για να παρουσιάσουν μια είδηση, αντλούν από λεξιλογικές και σημασιο-συντακτικές επιλογές. Ενώ με το λεξιλόγιο κατονομάζουν τον κόσμο, οι

σημασιο-συντακτικές επιλογές και, πιο συγκεκριμένα, η μεταβατικότητα (Transitivity) είναι αυτή που καθορίζει την αιτιότητα ενός γεγονότος. (Στάμου, 2011)

Οι όροι που επιλέγει ένας δημοσιογράφος για να αντιπροσωπεύσουν τη σχέση μεταξύ των παραγόντων (actors) και των διαδικασιών (processes), δηλαδή ποιος (ή τι) κάνει τι σε ποιον (ή τι), είναι ενδεικτικό της μεταβατικότητας. (Allan, 2010)

Η μεταβατικότητα επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο ένας συγγραφέας εκπροσωπεί ποιος ενεργεί (ποιος είναι πράκτορας) και σε ποιόν ενεργεί (ποιος επηρεάζεται από τις ενέργειες άλλων). Ο δράστης της ενέργειας ονομάζεται πράκτορας και τα πρόσωπα ή τα αντικείμενα που δέχονται την ενέργεια ονομάζονται επηρεαζόμενοι συμμετέχοντες ή ασθενείς. (Figueiredo, 1998)

Οι ενέργειες ταξινομούνται ως υλικές διαδικασίες (material processes) ή αλλιώς διαδικασίες πράξης (processes of doing). Οι καταστάσεις ύπαρξης ονομάζονται σχεσιακές διαδικασίες (relational processes) ή αλλιώς διαδικασίες της ύπαρξης. Οι υλικές διαδικασίες είναι οι διαδικασίες της δράσης και η ανάλυσή τους αποκαλύπτει ποιοι από τους συμμετέχοντες παρουσιάζονται ως δυνατοί και υπεύθυνοι για την πράξη. Αντιθέτως, οι σχεσιακές διαδικασίες είναι μη ενεργές, δηλώνουν μια αφηρημένη και στατική κατάσταση και πολλές φορές χρησιμοποιούνται για να αποκρύψουν την ταυτότητα του δράστη. (Figueiredo, 1998)

Όπως φαίνεται, οι μεταβατικές επιλογές του δημοσιογράφου μπορούν να πάρουν μια ιδεολογική σημασία, όπως όταν τίθενται ζητήματα κατηγοριών (blame) και ευθύνης (responsibility). Καταγράφοντας τα γεγονότα, οι συγγραφείς μπορούν να επιλέξουν μεταξύ διαφορετικών διαδικασιών και συμμετεχόντων, και από αυτούς τους συμμετέχοντες ποιός θα δράσει και ποιός θα δεχτεί παθητικά τη δράση. Οι επιλογές που θα κάνει ο συγγραφέας επιλογές έχουν τη δυνατότητα να δώσουν έμφαση ή να μετριάσουν τον ρόλο του δράστη και θα αντικατοπτριστούν στη σύνταξη του κειμένου. (Figueiredo, 1998)

3^ο Κεφάλαιο: Ανάλυση

Θετική αυτό-παρουσίαση και αρνητική παρουσίαση του άλλου

Η θετική αυτό-παρουσίαση και η αρνητική παρουσίαση του άλλου είναι δύο συμπληρωματικές στρατηγικές, όπου τα μέσα κατηγοριοποιούν «εμάς» και τους «άλλους» και παράλληλα κρίνουν «εμάς», δηλαδή την κυρίαρχη ομάδα, ως «καλούς» και τους «άλλους», την μειονοτική ομάδα, ως «κακούς». Για να το πετύχουν αυτό, παρουσιάζουν πληροφορίες που είναι «θετικές» για «εμάς» και «αρνητικές» για τους «άλλους».

Έτσι, σε αυτήν την ανάλυση θα φανεί πως οι εφημερίδες της Αθήνας έχουν τυπώσει στα πρωτοσέλιδά τους πληροφορίες θετικές για την ομάδα της Α.Ε.Κ. και αρνητικές για την ομάδα του Π.Α.Ο.Κ. Αντιθέτως, οι εφημερίδες της Θεσσαλονίκης παρουσιάζουν πληροφορίες θετικές για την ομάδα της πόλης και αρνητικές για την αθηναϊκή ομάδα.

Συγκεκριμένα, τα μέσα Αθήνας και Θεσσαλονίκης:

1. Διαφωνούν για το ποια ομάδα αγωνίστηκε καλύτερα και άξιζε τη νίκη:

Αθήνα

- *«Ανώτερη η ΑΕΚ, μέχρι τη διακοπή με κλασσικές ευκαιρίες από Αραούχο και Μπακασέτα.» (Ωρα των Σπορ)*

Θεσσαλονίκη

- *«ΑΞΙΑ ΠΡΩΤΟΣ» (Metrosport)*
- *«ΝΑ ΤΟΙ, ΝΑ ΤΟΙ ΟΙ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΕΣ» (Forza)*
- *«Ο ΠΑΟΚ ΝΙΚΗΤΗΣ στο φύλλο αγώνα» (Arena Press)*

2. Διαφωνούν για το ποιά ομάδα βαραίνει η ευθύνη της διακοπής:

Αθήνα

- *«...αλλά διέκοψε το ματς εξαιτίας της εισβολής του ισχυρού άνδρα του ΠΑΟΚ.» (Sportime)*
- *«στο φύλλο αγώνα ο Κομίνης έγραψε ότι (...) το ματς διακόπηκε λόγω της βίαιης εισβολής του Σαββίδη»(Ωρα των Σπορ)*

Θεσσαλονίκη

- *«νίκη ο ΠΑΟΚ με 1-0 αποφάσισε ο διαιτητής που διέκοψε τον αγώνα εις βάρος της ΑΕΚ» (Forza)*
- *«αποχώρησε η ΑΕΚ! δεν κατέβηκε να παίξει τα 6 λεπτά!» (Arena Press)*

3. Διαφωνούν σχετικά με την εγκυρότητα του τέρματος που πέτυχε η ομάδα του Π.Α.Ο.Κ.:

Αθήνα

- *«Ο Κομίνης, μετά την υπόδειξη του βοηθού Ποντίκη, ακύρωσε πολύ σωστά ως οφσάιντ το γκολ του Βαρέλα.» (Ώρα των Σπορ)*

Θεσσαλονίκη

- *«Ούτε καν ήταν οφσάιντ ο Μαουρίτσιο!» (Metrosport)*

Από αυτούς τους δέκα τίτλους γίνεται φανερή η προσπάθεια που κατέβαλαν τα μέσα της Θεσσαλονίκης να παρουσιάσουν στα πρωτοσέλιδά τους πληροφορίες που είναι θετικές για την ομάδα του Π.Α.Ο.Κ. και αρνητικές για την ομάδα της Α.Ε.Κ., ενώ τα πρωτοσέλιδα των αθηναϊκών μέσων, προβάλλουν πληροφορίες θετικές για την ομάδα της Α.Ε.Κ. και αρνητικές για τον Π.Α.Ο.Κ.

Εκτός από την δημοσίευση πληροφοριών, είναι και η αποσιώπησή τους μια στρατηγική για την θετική αυτό-παρουσίαση και αρνητική παρουσίαση του άλλου.

Αφού εισήλθε στον αγωνιστικό χώρο, ο Ιβάν Σαββίδης έδωσε εντολή στους παίκτες της ομάδας του να αποχωρήσουν από το γήπεδο. Ο ποδοσφαιριστής και αρχηγός της ομάδας του Π.Α.Ο.Κ., Βιερίνια, αρνήθηκε να υπακούσει και, μάλιστα, προέτρεψε τους συμπαίκτες του να παραμείνουν στον αγωνιστικό χώρο.

Το γεγονός αυτό καταγράφεται στα πρωτοσέλιδα των Arena Press και Metrosport, αλλά απουσιάζει καί από τα τρία αθηναϊκά πρωτοσέλιδα.

- *«Μπήκε με το όπλο στη ζώνη τον «φρέναρε» ο Βιερίνια» (Arena Press)*
- *«Μεγαλειώδες «όχι» από τον Βιερίνια στην εντολή Σαββίδη για αποχώρηση» (Metropolis)*

Επίσης, δύο από τα τρία αθηναϊκά πρωτοσέλιδα κάνουν αναφορά στην πρόθεση της διοίκησης της Α.Ε.Κ. να καταγγείλει την εισβολή του Σαββίδη σε διεθνείς ποδοσφαιρικούς φορείς, ένα θέμα το οποίο δεν προβάλλεται σε κανένα από τα αθλητικά πρωτοσέλιδα στη Θεσσαλονίκη:

- «Μεγάλο φάκελο σε Υπουργείο Δικαιοσύνης, ΦΙΦΑ και ΟΥΕΦΑ, με αναλυτική καταγγελία στέλνει η ΑΕΚ» (Sportday)
- «Στέλνει φάκελο σε ΟΥΕΦΑ, ΦΙΦΑ, και Υπουργείο Δικαιοσύνης η ΑΕΚ» (Ωρα των Σπορ)

Εκτός, λοιπόν, από το να παρουσιάζουν πληροφορίες θετικές για την κυρίαρχη και αρνητικές για την μειονοτική ομάδα, οι συντάκτες των πρωτοσέλιδων εξετάζουν και ποιες πληροφορίες θα αποσιωπηθούν. Ο φάκελος της Α.Ε.Κ. σε FIFA και UEFA είναι σίγουρα ένα αξιοσημείωτο γεγονός, αλλά δεν προβάλλεται στα πρωτοσέλιδα των Arena Press, Metrosport και Forza. Παρομοίως, η κίνηση του αρχηγού του Π.Α.Ο.Κ. να αρνηθεί τις εντολές του μεγαλομετόχου της ομάδας είναι μια σπουδαία κίνηση ήθους που σπάνια βλέπουμε στο ποδόσφαιρο, αλλά κρίθηκε ανάξια αναφοράς από τις τρεις εφημερίδες της Αθήνας.

Υπάρχει, όπως φαίνεται, μια σχέση δυνατού και αδυνάτου, κυρίαρχης και μειονοτικής ομάδας στα αθλητικά μέσα, η οποία εναλλάσσεται ανάμεσα σε πρωτοσέλιδα από εφημερίδες της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης.

Η τακτική της θετικής αυτό-παρουσίασης και της αρνητικής παρουσίασης του άλλου είχε ως αποτέλεσμα την διαμόρφωση δυο, σχεδόν αντίθετων, όψεων της πραγματικότητας. Στη μία, η Α.Ε.Κ. ήταν η καλύτερη ομάδα στον αγωνιστικό χώρο, το τέρμα που δέχτηκε ήταν άκυρο, ενώ ο αγώνας διακόπηκε με ευθύνη του Π.Α.Ο.Κ. Στην άλλη, ο Π.Α.Ο.Κ. ήταν η καλύτερη ομάδα, το τέρμα που πέτυχε ήταν έγκυρο, ενώ ο αγώνας διακόπηκε διότι η Α.Ε.Κ. δεν βγήκε στον αγωνιστικό χώρο για να συνεχιστεί το παιχνίδι.

Κοινωνική Σημειωτική

Εφημερίδες Αθήνας

Η εφημερίδα της Sportday, στο εξώφυλλό της αποθανατίζει τη στιγμή της εισβολής του Ιβάν Σαββίδη στον αγωνιστικό χώρο. Ο μεγαλομέτοχος του ΠΑΟΚ απεικονίζεται από πλάγια γωνία (oblique angle), ενώ το βλέμμα του είναι στραμμένο προς τον αγωνιστικό χώρο και όχι προς τον θεατή.

Αυτά τα δύο στοιχεία αποσκοπούν στο να αποκόψουν τον θεατή από αυτό που βλέπει και να ενισχύσουν την πεποίθηση πως «αυτό που βλέπουμε εδώ δεν είναι μέρος του κόσμου μας, είναι ο δικός τους κόσμος, στον οποίο εμείς δεν συμμετέχουμε» (Kress & van Leeuwen, 2006).

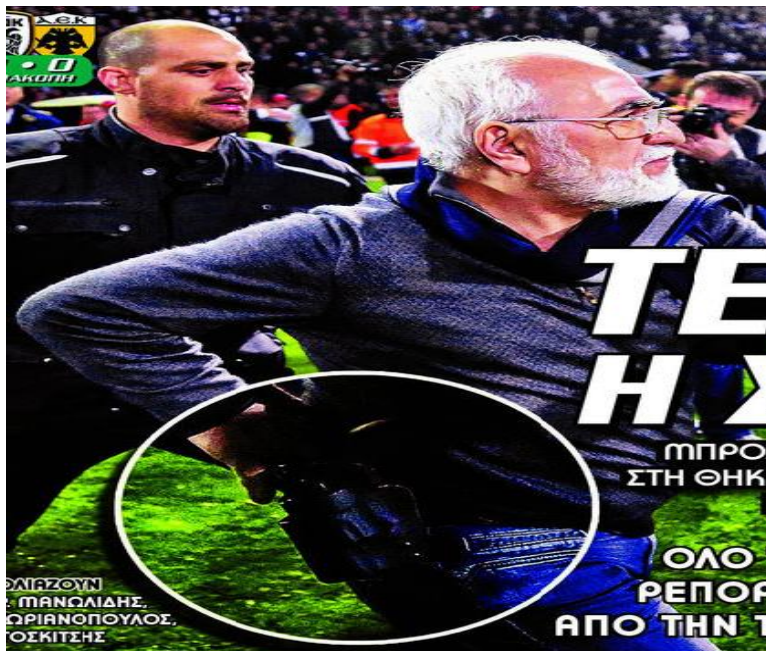

Sportday

Ένας κύκλος και ένα βέλος που οδηγεί σε αυτόν, αναδεικνύουν το όπλο στη ζώνη του Σαββίδη σε εξέχον χαρακτηριστικό (saliency) της εικόνας, με σκοπό να οδηγήσουν το βλέμμα του αναγνώστη σε αυτό. Η προσθήκη του κύκλου και του βέλους, όμως, επηρεάζουν την τροπικότητα (modality) της φωτογραφίας, διότι μειώνεται αισθητά ο βαθμός ρεαλισμού της.

Η ίδια εικόνα κοσμεί και το εξώφυλλο της Sportime. Το δεξί χέρι του Ρώσου επιχειρηματία βρίσκεται στη θήκη του όπλου, η οποία έχει επεξεργαστεί, ώστε να

φαίνεται κυκλωμένη και σε μεγέθυνση. Η τεχνητή μεγέθυνση αναβαθμίζει την αξία της θήκης σε εξέχον χαρακτηριστικό και είναι ένα ακόμα στοιχείο που οδηγεί σε μείωση του ρεαλισμού της εικόνας.

Sportime

Η Ώρα των Σπορ παρουσιάζει όχι μια, αλλά έξι εικόνες από την στιγμή της εισβολής. Στις πέντε απεικονίζεται ο μεγαλομέτοχος του Π.Α.Ο.Κ., πάλι σε πλάγια γωνία και με το βλέμμα στραμμένο αλλού. Φαίνεται και το όπλο στη ζώνη του, χωρίς, όμως, να έχει επεξεργαστεί για να είναι πιο εμφανές. Τρεις εικόνες ενώνονται με μια λωρίδα από φιλμ, σαν να είναι χωρισμένες σε καρέ, για να μεταδώσουν στον θεατή ένα έντονο στοιχείο δράσης.

Ωρα των Σπορ

Καί τα τρία αυτά πρωτοσέλιδα απεικονίζουν τον μεγαλομέτοχο του Π.Α.Ο.Κ. τη στιγμή της εισόδου του στον αγωνιστικό χώρο. Η Sportday και η Sportime μάλιστα, επιδιώκουν να τραβήξουν το βλέμμα του θεατή στο όπλο χρησιμοποιώντας μεγέθυνση, βέλη και κυκλώνοντάς το. Καί οι τρεις εφημερίδες χρησιμοποίησαν την ίδια φωτογραφία, αναγνωρίζοντας τη δύναμή της και την επιρροή που έχει στον θεατή. Βασίστηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό στη συγκεκριμένη απεικόνιση του Ιβάν Σαββίδη, για να περάσουν το επιθυμητό μήνυμα στο κοινό. Αυτό φαίνεται και από τους τίτλους που τη συνοδεύουν:

- «**Εικόνες ντροπής που έκαναν τον γύρο του κόσμου**» (Sportime)
- «**Απαράδεκτη η εικόνα του IBAN ΣΑΒΒΙΔΗ να εισβάλλει στο γήπεδο ΟΠΛΟΦΟΡΩΝΤΑΣ και ΑΠΕΙΛΩΝΤΑΣ διαιτητές και αντιπάλους**» (Sportday)
- «**Εικόνες όπου παράγοντες μπαίνουν οπλοφορώντας στους αγωνιστικούς χώρους, μας γυρνάνε πολλά χρόνια πίσω**» (Ωρα των Σπορ)

Εφημερίδες Θεσσαλονίκης

«Άξια πρώτος» και «Να'τοι να'τοι οι πρωταθλητές» είναι οι τίτλοι στα πρωτοσέλιδα των MetroSport και Forza. Πίσω από αυτούς τους θριαμβευτικούς τίτλους, ποδοσφαιριστές του Π.Α.Ο.Κ. πανηγυρίζουν το τέρμα που πέτυχε η ομάδα τους. Σε μετωπική γωνία (frontal angle), δηλώνοντας, δηλαδή, πως οι αθλητές αυτοί είναι φίλοι μας, «δικοί μας», μέρος του δικού μας «κόσμου». Η κεντρική εικόνα της Arena Press απεικονίζει επίσης παίκτες να πανηγυρίζουν, αλλά στο κέντρο φαίνεται η πλάτη του διαιτητή, τη στιγμή που ο Π.Α.Ο.Κ. πετυχαίνει το πρώτο του τέρμα. Αυτός δεν αποτελεί μέρος του «κόσμου» μας.

Στα πρωτοσέλιδα της Θεσσαλονίκης, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να εξεταστεί η ζώνη «πάνω-κάτω». Στο πάνω μέρος της MetroSport αναγράφεται το σκορ 1-0 υπέρ της ομάδας του Π.Α.Ο.Κ. Στο κάτω μέρος υπάρχουν δυο εικόνες του Σαββίδη, όταν εισήλθε στον αγωνιστικό χώρο και μια τρίτη που απεικονίζει το ακυρωθέν τέρμα που πέτυχε η ομάδα, ενώ μέσα στις εικόνες είναι οι φράσεις «Λάθος του το πιστόλι...» και «Μεγαλειώδες όχι από Βιερίνια στην εντολή Σαββίδη για αποχώρηση».

Η Forza γράφει στο πάνω μέρος «Νίκη ΠΑΟΚ με 1-0 Αποφάσισε ο διαιτητής που διέκοψε τον αγώνα εις βάρος της ΑΕΚ». Στο κάτω μέρος αναγράφονται οι τίτλοι «Οργή στον ΠΑΟΚ» και «Κομίνης- Ποντίκης τίναξαν το ματς στον αέρα», ενώ απεικονίζεται και ο διαιτητής της αναμέτρησης μαζί με τον τίτλο «Ο Κομίνης έδειξε σέντρα...».

Η Arena Press δεν έχει κάποιο στοιχείο στο πάνω μέρος, αλλά στο κάτω υπάρχει μια εικόνα του διαιτητή, και μια ακόμα με τον Σαββίδη μέσα στον αγωνιστικό χώρο. Οι τίτλοι στο κάτω μέρος γράφουν: «Απόλυτη ξεφτίλα διαιτητή και βοηθού», καθώς και «Ο Σαββίδης έκανε ντου στο γήπεδο και... σύσκεψη».

Επαναλαμβάνεται, όπως είναι φανερό, το ίδιο μοτίβο και στα τρία πρωτοσέλιδα. Στο πάνω μέρος, εκεί που προβάλλονται οι επιθυμίες και οι προσδοκίες, επισημαίνεται πως η ομάδα του Π.Α.Ο.Κ. νίκησε με σκορ 1-0. Στο κάτω μέρος, εκεί που αναγράφεται η πραγματικότητα, γίνονται αναφορές στην είσοδο του μεγαλομετόχου στο γρασίδι και αναγράφονται αρνητικά σχόλια για τον διαιτητή.

Από την ανάλυση αυτή, αρχικά αποδεικνύεται για άλλη μια φορά η εναλλαγή των σχέσεων δυνατού- αδυνάτου ανάμεσα σε εφημερίδες Αθήνας- Θεσσαλονίκης.. Φαίνονται επίσης, οι προθέσεις των μέσων των δυο πόλεων. Από τη μία, τα αθηναϊκά μέσα ενημέρωσης έχουν ξεκινήσει μια ολομέτωπη επίθεση ενάντια στον Ιβάν Σαββίδη και τον Π.Α.Ο.Κ. Για σημαία έχουν την εικόνα του μεγαλομετόχου με το όπλο στη ζώνη. Δεν είναι τυχαίο πως και τα τρία πρωτοσέλιδα είχαν την ίδια φωτογραφία. Δεν τους απασχολεί η αισθητική και η τροπικότητα της εικόνας. Αρκεί μόνο να φαίνεται το όπλο. Εάν θεωρήσουν πως δεν φαίνεται καθαρά, θα το κυκλώσουν, θα το μεγεθύνουν και θα σχεδιάσουν βέλη να δείχνουν προς αυτό.

Τα πρωτοσέλιδα της Θεσσαλονίκης, από την άλλη, κατάφεραν να αποτυπώσουν με ακρίβεια τον ψυχισμό του μέσου οπαδού του Π.Α.Ο.Κ. Υπερηφάνεια για την ομάδα, πανηγυρισμός για το τέρμα που πέτυχε, ελάχιστη κριτική για τον μεγαλομέτοχό της και έντονη πίκρα και θυμός για έναν διαιτητή και τον βοηθό του, που «Τίναξαν το ματς στον αέρα» (Forza).

Η ανάλυση, τώρα, θα στραφεί στο θέμα της ευθύνης για τη διακοπή του αγώνα. Στα πλαίσια του πρωταθλήματος, όταν ένας αγώνας διακόπτεται, ορίζεται ημερομηνία εκδίκασης από το πρωτοβάθμιο πειθαρχικό όργανο. Εκεί αποφασίζεται ποιά ομάδα προκάλεσε τη διακοπή και ποιά θα είναι η τιμωρία της. Το πειθαρχικό όργανο είχε να πάρει αυτήν τη φορά μια πολύ σημαντική απόφαση, αφού, η τιμωρία

της μίας ομάδας, θα μετέτρεπε την άλλη σε «φαβορί» για την κατάκτηση του πρωταθλήματος.

Ξεκίνησε, έτσι, μια προσπάθεια από τα αθλητικά μέσα της χώρας να επηρεάσουν την κοινή γνώμη σχετικά με το βάρος της ευθύνης για την κατάληξη του αγώνα. Τα μέσα της Θεσσαλονίκης υποστήριξαν πως δεν ευθύνεται ο Ιβάν Σαββίδης για τη διακοπή του αγώνα, αλλά ο διαιτητής, ο οποίος, με τις λανθασμένες αποφάσεις του, προκάλεσε την οργή του μεγαλομετόχου της ομάδας.

Τα αθηναϊκά μέσα εστίασαν στην εισβολή του Ρώσου επιχειρηματία στον αγωνιστικό χώρο και στο πιστόλι που είχε στη ζώνη του. Όπως φαίνεται από τα πρωτοσέλιδα, χρησιμοποίησαν, κατά κύριο λόγο, τακτικές φόβου (scare tactics) για να επιτεθούν στον Σαββίδη και να στρέψουν πάνω του την ευθύνη για τη διακοπή του αγώνα.

Τακτικές Φόβου

Αναλύοντας τις τρεις εφημερίδες της Αθήνας, αυτό που γίνεται άμεσα φανερό είναι η προσπάθεια υποκίνησης φόβου στις τάξεις των αναγνωστών.

Η εφημερίδα Sportday με τον κεντρικό της τίτλο «*ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΚΟΛΟΜΒΙΑ*» επιχειρεί να εκφοβίσει τους αναγνώστες, υπονοώντας πως τα γεγονότα που έλαβαν μέρος στο γήπεδο της Τούμπας είχαν εγκληματικές διαστάσεις.

Ίδια τακτική ακολουθεί και η Ώρα των Σπορ, ονομάζοντας το γήπεδο της Τούμπας, όχι Κολομβία, αλλά «Φαρ Ουέστ» στο πρωτοσέλιδό της: «*ΦΑΡ ΟΥΕΣΤ η Τούμπα από τον ιδιοκτήτη της ΠΑΕ ΠΑΟΚ, αλλά και τον Λούμπος Μίχελ, με επιθέσεις και στους ανθρώπους της Ένωσης*».

Διαβάζοντας κανείς μόνο αυτούς τους δυο τίτλους, έχει ήδη δημιουργήσει μια τρομακτική εικόνα ανομίας και ακραίας εγκληματικότητας. Αλλά οι τακτικές φόβου δεν σταματούν εδώ.

- «*ΣΟΚ! ΕΒΓΑΛΑΝ ΤΑ ΟΠΛΑ ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΟΥΝ ΤΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΕΚ!*» (Ώρα των Σπορ)
- «*ΔΕΝ ΠΑΙΖΟΥΜΕ ΜΕ ΜΠΡΑΒΟΥΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΛΙΑ Η θέση της ΑΕΚ*» (Sportday)
- «*ΑΕΚ: «Σε ματς με **πιστόλια** και **μπράβους**, δεν βγαίνουμε να παίζουμε*» (Ώρα των Σπορ)

Το ενδιαφέρον που παρουσιάζουν αυτοί οι τίτλοι έγκειται στη χρησιμοποίηση πληθυντικού αριθμού. Το όπλο που πράγματι είχε στη μέση του ο μεγαλομέτοχος του ΠΑΟΚ μετατράπηκε σε «Όπλα» και «Πιστόλια», για να κατασκευαστεί ένα ψεύτικο κλίμα τρομοκρατίας.

Επιπροσθέτως, οι άντρες της προσωπικής ασφάλειας του Ιβάν Σαββίδη χαρακτηρίζονται «Μπράβου», μια λέξη που χρησιμοποιείται σαφώς μειονοτικά. Δεν λέγεται, για παράδειγμα, για τους σωματοφύλακες που συνοδεύουν τον πρωθυπουργό, αλλά για τους «φουσκωτούς» που βρίσκονται πλάι σε επιχειρηματίες με ύποπτες δραστηριότητες:

- «*ο ΙΒΑΝ ΣΑΒΒΙΔΗΣ έκανε «ντου» στον αγωνιστικό χώρο, οπλοφορώντας, και με **μπράβους**, απειλώντας τον διαιτητή!*» (Ώρα των Σπορ)
- «*ΤΟ ΜΑΤΣ ΔΙΑΚΟΠΗΚΕ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΒΙΑΙΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΑΒΒΙΔΗ, ΣΥΝΟΔΕΥΟΜΕΝΟΥ ΑΠΟ ΜΠΡΑΒΟΥΣ*» (Ώρα των Σπορ)
- «*ΔΕΝ ΠΑΙΖΟΥΜΕ ΜΕ ΜΠΡΑΒΟΥΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΛΙΑ Η θέση της ΑΕΚ.*» (Sportday)
- «*ΑΕΚ: «Σε ματς με πιστόλια και **μπράβους**, δεν βγαίνουμε να παίζουμε*» (Ώρα των Σπορ)

Τακτικές φόβου περιέχονται, επίσης, στους τίτλους:

- «*ΔΕΝ ΞΑΝΑΓΙΝΕ ΤΕΤΟΙΑ ΞΕΦΤΙΛΑ*» (Sportday)
- «*Παγκόσμιος σάλος με το όπλο του Σαββίδη! MARCA: Ο πρόεδρος του ΠΑΟΚ εισέβαλλε στο γήπεδο με όπλο!*» (Ωρα των Σπορ)
- «*Εικόνες ντροπής που έκαναν τον γύρο του κόσμου.*» (Sportime)

Τίτλοι σαν αυτούς προκαλούν στον αναγνώστη αίσθημα ντροπής και φόβου πως η εικόνα του ελληνικού ποδοσφαίρου (και κατά επέκταση της ελληνικής κοινωνίας) θα αμαυρωθεί στα μάτια των άλλων λαών και η χώρα θα διασυρθεί από τα ξένα ΜΜΕ.

Παρομοίως, φόβους τιμωρίας του ελληνικού ποδοσφαίρου από τις διεθνείς ποδοσφαιρικές οργανώσεις, καθώς και διασυρμού του ελληνικού πρωταθλήματος στο εξωτερικό προκαλούν και οι τίτλοι:

- *Μεγάλο φάκελο σε Υπουργείο Δικαιοσύνης, ΦΙΦΑ και ΟΥΕΦΑ, με αναλυτική καταγγελία στέλνει η ΑΕΚ.* (Ωρα των Σπορ)
- «*Στέλνει φάκελο σε ΟΥΕΦΑ, ΦΙΦΑ, και Υπουργείο Δικαιοσύνης η ΑΕΚ.*» (Sportday)

Η άποψη του υπουργού χρησιμοποιείται για να ενισχύσει τη θέση της εφημερίδας:

- «*Ξεκάθαρη καταδίκη Βασιλειάδη σε ΠΑΟΚ και Σαββίδη «Εικόνες όπου παράγοντες μπαίνουν οπλοφορώντας στους αγωνιστικούς χώρους, μας γυρνάνε πολλά χρόνια πίσω*» (Ωρα των Σπορ)

Ο υπουργός αθλητισμού συνοψίζει σε αυτόν τον τίτλο το σύνολο της επιχειρηματολογίας των αθηναϊκών έντυπων μέσων. Ο Σαββίδης είναι ξεκάθαρα υπεύθυνος για τη διακοπή και η κοινή γνώμη πρέπει να τον καταδικάσει διότι γύρισε την κοινωνία πολλά χρόνια πίσω με την πράξη του. Η χρήση πληθυντικού στη φράση «μας γυρνάνε», είναι αυτή που αποδεικνύει πως τα γεγονότα της Τούμπας έχουν αντίκτυπο σε ολόκληρη την κοινωνία.

Οι πράξεις του μεγαλομετόχου του Π.Α.Ο.Κ. θα έχουν άμεσο αντίκτυπο στην κοινωνία με τη διακοπή του πρωταθλήματος.

- «*Διακόπτει το πρωτάθλημα η κυβέρνηση.*» (Sportime)
- «*Σκέψεις της πολιτείας για ΔΙΑΚΟΠΗ του πρωταθλήματος και όχι μόνο*» (Sportday)

- «ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΠΙΘΑΝΟ ΝΑ ΔΙΑΚΟΨΕΙ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ» (Ωρα των Σπορ)

Το γεγονός ήταν τόσο σοβαρό που διακόπτεται η ροή του πρωταθλήματος χωρίς να αναφέρεται εάν η διακοπή θα είναι προσωρινή ή μόνιμη. Η φράση, μάλιστα, «και όχι μόνο», είναι μια πολύ χαρακτηριστική περίπτωση τακτικής φόβου στα ΜΜΕ. Προμηνύει σοβαρές επιπτώσεις, χωρίς να αναφέρει ποιες είναι αυτές, παροτρύνοντας τον αναγνώστη να αναλογιστεί ο ίδιος τα χειρότερα πιθανά σενάρια.

Μόνο η χρησιμοποίηση λέξεων όπως «όπλο», «πιστόλι» κ.α. στα πρωτοσέλιδα εφημερίδων, είναι αρκετή για να προκαλέσει φόβο στους αναγνώστες. Πόσες αναφορές γίνονται στο όπλο του Ιβάν Σαββίδη στα τρία πρωτοσέλιδα της Αθήνας και πόσες σε αυτά της Θεσσαλονίκης;

Αναφορές στο όπλο

Λέξη	Αθήνα	Θεσσαλονίκη
Όπλο	3	1
Όπλα	1	0
Πιστόλι	0	1
Πιστόλια	2	0
Οπλοφορώντας	3	0
Σύνολο	9	2

Εκτός από την συντριπτική διαφορά σε αριθμό αναφορών ανάμεσα στις εφημερίδες Αθήνας και Θεσσαλονίκης, ενδιαφέρον προκαλούν και τα παρακάτω στοιχεία:

- Έξι από τις συνολικά εννέα αναφορές στο όπλο από τα αθηναϊκά μέσα προέρχονται από την «Ωρα των Σπορ». Η συγκεκριμένη εφημερίδα στο πρωτοσέλιδό της έχει από μια φορά τις λέξεις Όπλα και Πιστόλια και από δύο φορές τις λέξεις «Όπλο» και «Οπλοφορώντας»
- Η εφημερίδα της Θεσσαλονίκης «Forza» είναι η μοναδική που δεν κάνει καμία αναφορά στο όπλο.
- Οι άλλες δυο εφημερίδες της Θεσσαλονίκης κάνουν από μια αναφορά, αλλά με ιδιαίτερη προσοχή. Η Arena Press τονίζει πως το όπλο παρέμεινε στη ζώνη του μεγαλομετόχου:

«Μπήκε με το όπλο στη ζώνη τον «φρέναρε» ο Βιερίνια» (Arena Press)

Η Metrosport, χρησιμοποιώντας ιδιαίτερα μικρή γραμματοσειρά, παραδέχεται πως ήταν λάθος η κατοχή όπλου, αφού όμως πρώτα δικαιολογήσει την εισβολή:

«Δικαιολογημένη η οργή του Ιβάν Λάθος του το πιστόλι» (Metrosport)

Τέλος, εκτός από τις αναφορές στο όπλο, υπάρχουν και άλλες λέξεις που λειτουργούν ως τακτική εκφοβισμού.

Λέξη	Αριθμός αναφορών	
	Αθήνα	Θεσσαλονίκη
Εισβολή/ Εισβάλω	4	0
Απειλώ	2	0
Τραμπουκικός	1	0
Μπράβος	4	0
Επίθεση	1	0
Ντου	2	1
Σύνολο	14	1

- Μόνο η λέξη «ντου» εμφανίζεται σε εφημερίδα της Θεσσαλονίκης, στον τίτλο «Ο ΣΑΒΒΙΔΗΣ ΕΚΑΝΕ «ΝΤΟΥ» ΣΤΟ ΓΗΠΕΔΟ ΚΑΙ...ΣΥΣΚΕΨΗ» (Arena Press)
- Η διαφορά είναι και πάλι συντριπτική. Αποδεικνύεται, έτσι, η ευρεία χρήση τακτικών φόβου από τον αθηναϊκό αθλητικό τύπο.

Δεκαοκτώ τίτλοι από μόλις τρία πρωτοσέλιδα περιείχαν τακτικές εκφοβισμού. Συνεπώς, προτεραιότητα των πρωτοσέλιδων των «Sportime», «Sportday», και «Ωρα των Σπορ» δεν ήταν η αντικειμενική ενημέρωση του αναγνώστη, αλλά ο εκφοβισμός του, στο πλαίσιο μιας προσπάθειας χειραγώγησης της κοινής γνώμης ενάντια στον Ιβάν Σαββίδη και ανάθεση των ευθυνών της διακοπής του αγώνα στο πρόσωπό του.

Μεταβατικότητα

Τα μέσα της Θεσσαλονίκης, με τη σειρά τους, πήραν θέση απέναντι στην επιθετική ρητορική κατά του Ιβάν Σαββίδη. Δικαιολόγησαν την κίνησή του να εισέλθει μέσα στον αγωνιστικό χώρο ως κίνηση αγανάκτησης. Ο πραγματικός υπεύθυνος, υποστήριξαν, είναι ο διαιτητής του αγώνα, Γιώργος Κομίνης, που, στην κρίσιμη στιγμή του τέρματος, το ακύρωσε λανθασμένα ως οφ-σάιντ.

Προσπάθησαν, λοιπόν, να μεταβάλουν το βάρος της ευθύνης από τον Σαββίδη, στον διαιτητή. Στο πρόσωπο του Κομίνης τα αθλητικά μέσα της Θεσσαλονίκης βρήκαν το εξιλαστήριο θύμα, τον αποδιοπομπαίο τράγο, ο οποίος θα κουβαλήσει όλη την ευθύνη, για να εξιλεωθεί ο Σαββίδης και ο Π.Α.Ο.Κ. στα μάτια του κοινού.

Στο σημείο αυτό θα εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο, μέσα από τις σημασιο-συντακτικές επιλογές στους τίτλους και την μεταβατικότητα, τα μέσα καταφέρνουν να μετατοπίσουν την ευθύνη από το ένα πρόσωπο, στο άλλο. Έχουν επιλεχτεί από τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων της Θεσσαλονίκης πέντε τίτλοι που αναφέρονται στον διαιτητή του αγώνα και άλλοι πέντε που αφορούν τον Σαββίδη και την ομάδα του Π.Α.Ο.Κ.

Τίτλοι για τον διαιτητή

1. «*ΜΠΑΧΑΛΟ ΤΑ ΕΚΑΝΕ Ο ΚΟΜΙΝΗΣ!*» (Arena Press)
2. «*ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΑΚΥΡΩΣΕΣ και έβαλες μπουρλότο;*» (Arena Press)
3. «*ΔΥΟ ΑΝΙΚΑΝΟΙ ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ ΓΕΛΟΙΟΠΟΙΗΣΑΝ ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ*» (Metrosport)
4. «*Ο Βαρέλα έχει σκοράρει στο 89' του αγώνα, ο διαιτητής δείχνει σέντρα και αμέσως μετα διασύρει τη διαιτησία.*» (Arena Press)
5. «*ΑΠΟΛΥΤΗ ΞΕΦΤΙΛΑ διαιτητή και βοηθού*» (Arena Press)

Οι τίτλοι 1,2,3 και 4 αποτελούν υλικές διαδικασίες. Τα ρήματα που χρησιμοποιούνται δηλώνουν πράξεις που τέλεσε ο διαιτητής (ή οι διαιτητές, εννοώντας τον διαιτητή και τον βοηθό του διαιτητή). Οι πράξεις είναι ότι:

1. Τα έκανε μπάχαλο.
2. Έβαλε μπουρλότο.
3. Γελοιοποίησαν το ποδόσφαιρο.
4. Διασύρει τη διαιτησία.

Αυτό που παρατηρείται είναι ένα σύνολο αρνητικών πράξεων, με πράκτορα τον διαιτητή Κομίνη (και τον βοηθό του στον τίτλο 3) και με επηρεαζόμενο συμμετέχοντα τον συγκεκριμένο αγώνα, το ποδόσφαιρο γενικότερα, καθώς και τον θεσμό της διαιτησίας. Με τη χρήση υλικών διαδικασιών, ο διαιτητής παρουσιάζεται ως δυνατός και υπεύθυνος για τις αρνητικές ενέργειες. Μεταδίδεται έτσι το βάρος της ευθύνης πάνω του.

Από τους τίτλους που αφορούν τη διαιτησία, μόνο ο τίτλος 5 αποτελεί σχεσιακή διαδικασία. Εδώ διαιτητής και βοηθός δεν εκτελούν κάποια ενέργεια, αλλά δέχονται παθητικά ένα αρνητικό χαρακτηριστικό, την «απόλυτη ξεφτίλα»

Τίτλοι για Σαββίδη και Π.Α.Ο.Κ.

6. . «ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΜΕΝΗ Η ΟΡΓΗ ΤΟΥ IBAN» (Metrosport)
7. «ΕΞΑΛΛΟΣ Ο ΣΑΒΒΙΔΗΣ» (Forza)
8. «ΟΡΓΗ ΣΤΟΝ ΠΑΟΚ» (Forza)
9. «ΞΕΣΠΑΣΕ ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΩΝ» (Forza)
10. «ΑΠΑΙΤΕΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΑΛΛΑΞΟΥΝ ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ» (Forza)

Τι ισχύει όμως και για την ευθύνη που φέρνει ο Ιβάν Σαββίδης και ο ΠΑΟΚ για τη διακοπή του αγώνα;

Οι τίτλοι 6, 7 και 8 αποτελούν σχεσιακές διαδικασίες και αποδίδουν μια ιδιότητα ή ένα χαρακτηριστικό: «(είναι) ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΜΕΝΗ Η ΟΡΓΗ ΤΟΥ IBAN», «(είναι) ΕΞΑΛΛΟΣ Ο ΣΑΒΒΙΔΗΣ», «(υπάρχει) ΟΡΓΗ ΣΤΟΝ ΠΑΟΚ».

Αυτές οι σχεσιακές διαδικασίες είναι μη ενεργές, δηλώνουν μια αφηρημένη και στατική κατάσταση και αναπαριστούν τον Ιβάν Σαββίδη και τον Π.Α.Ο.Κ. ως παθητικούς δέκτες μιας κατάστασης, χωρίς να έχουν ευθύνη για κάποια πράξη.

Το υποκείμενο (σε αυτές τις περιπτώσεις ο Ιβάν Σαββίδης και η ΠΑΕ ΠΑΟΚ) δεν έχουν ενεργητικό ρόλο, άρα δεν ευθύνονται για κάποια πράξη.

Οι τίτλοι 9 και 10 είναι υλικές διαδικασίες, όμως τα ρήματα είναι προσεκτικά επιλεγμένα για να μην στρέψουν το βάρος της ευθύνης προς τον Σαββίδη και την ομάδα.

Για τον λόγο αυτό, στον τίτλο 9, αντί για τα ρήματα «εισέβαλλε» ή «απειλήσε» που χρησιμοποιούσαν οι εφημερίδες της Αθήνας, η Φόρτσα επιλέγει το ρήμα «Ξέσπασε».

Το ρήμα «Ξέσπασε» επιλέγεται για να δηλώσει πως η οργή του Σαββίδη είναι δικαιολογημένη και είναι το φυσικό αποτέλεσμα της συσσωρευμένης αδικίας εις βάρος της ομάδας του. (ξεσπάω: εκδηλώνω απότομα και έντονα συσσωρευμένη ένταση και συναισθήματα).

Στον τίτλο 10 το σωματείο του Π.Α.Ο.Κ. εμφανίζεται να «*Απαιτεί αποφάσεις που θα αλλάξουν το ποδόσφαιρο*». Απαιτεί αλλαγές, και αυτός που απαιτεί αλλαγές είναι αυτός που δεν είναι ευχαριστημένος από την υπάρχουσα κατάσταση, δηλαδή αυτός που αδικήθηκε.

Οι υλικές διαδικασίες στους τίτλους αυτούς είναι άρτια διατυπωμένες. Όχι απλά δεν εμφανίζουν τον Σαββίδη και τον Π.Α.Ο.Κ. υπεύθυνους για μια πράξη, αλλά τους καθιστούν, μάλιστα, αδικημένους από όσα συνέβησαν στο γήπεδο.

Οι τρεις αθλητικές εφημερίδες της Θεσσαλονίκης (MetroSport, Arena Press, Forza), μέσα από τις σημασιο-συντακτικές τους επιλογές στη διατύπωση των τίτλων, παρουσιάζουν την «*υπερασπιστική γραμμή*» της ομάδας του Π.Α.Ο.Κ. Ο διαιτητής και ο βοηθός του είναι οι υπεύθυνοι για την μη ολοκλήρωση του αγώνα, ενώ η ομάδα της Θεσσαλονίκης και ο μεγαλομέτοχός της απλώς έπεσαν θύματα μιας κάκιστης διαιτησίας.

Παρατηρείται, λοιπόν, μια εναλλαγή θύτη και θύματος ανάμεσα στα πρωτοσέλιδα των αθλητικών εφημερίδων. Τα αθηναϊκά πρωτοσέλιδα, χρησιμοποιώντας τακτικές φόβου, παρουσίασαν το ποδόσφαιρο ως θύμα του Ιβάν Σαββίδη, ο οποίος εισέβαλε με όπλο μέσα στο γήπεδο. Στα πρωτοσέλιδα της Θεσσαλονίκης, αντιθέτως, ο Σαββίδης φέρεται να είναι το θύμα ενός ανίκανου διαιτητή, ο οποίος αποτελεί και τον αποκλειστικό υπεύθυνο για τη διακοπή του κρίσιμου αγώνα με την Α.Ε.Κ.

4^ο Κεφάλαιο: Συμπεράσματα και Προτάσεις

Η ανάλυση της θετικής αυτό-παρουσίασης/ αρνητικής παρουσίασης του άλλου απέδειξε την ύπαρξη κυρίαρχων και μειονοτικών ομάδων στον αθλητικό τύπο, και φανέρωσε σε τι άκρα θα φτάσουν τα μέσα, για να προβάλουν την ανωτερότητα της ισχυρής ομάδας. Όπως είδαμε, για να το πετύχουν αυτό, δεν διστάζουν να διαστρεβλώσουν την πραγματικότητα, στο σημείο να παρουσιάζονται εντελώς αντίθετα γεγονότα. Στα πρωτοσέλιδα της Αθήνας, η ομάδα της Α.Ε.Κ. αγωνίστηκε καλύτερα, το τέρμα ορθώς ακυρώθηκε και το παιχνίδι διακόπηκε με ευθύνη του Π.Α.Ο.Κ. Σύμφωνα με τα πρωτοσέλιδα της Θεσσαλονίκης όμως, ο Π.Α.Ο.Κ. άξιζε τη νίκη, το τέρμα λανθασμένα ακυρώθηκε, ενώ η οριστική διακοπή βαραίνει την Α.Ε.Κ., διότι αρνήθηκε να εξέλθει από τα αποδυτήρια.

Αυτή η εναλλαγή μεταξύ δυνατού και αδυνάτου στα έντυπα μέσα, επιβεβαιώθηκε και από τα εικονιστικά στοιχεία των πρωτοσέλιδων. Μία εικόνα ισοδυναμεί με χίλιες λέξεις και από την ανάλυσή τους με βάση τους κανόνες της Κοινωνικής Σημειωτικής, προέκυψαν πολύτιμα συμπεράσματα. Οι φωτογραφίες που εκθέτονται στα πρωτοσέλιδα Αθήνας και Θεσσαλονίκης, απεικονίζουν πιστά τις προθέσεις τους και τις στρατηγικές που θα ακολουθήσουν.

Τα πρωτοσέλιδα της Αθήνας προβάλλουν αποκλειστικά εικόνες του μεγαλομετόχου του Π.Α.Ο.Κ. και το όπλο στη ζώνη του. Η επαναλαμβανόμενη απεικόνιση του Σαββίδη, καθώς και μεγεθύνσεις, κύκλοι και βέλη που τονίζουν το πιστόλι, προδίδουν την επιθυμία τους να εκφοβίζουν τους θεατές και να επιτεθούν στο πρόσωπο του Ρώσου επιχειρηματία, φέρνοντάς τον προ των ευθυνών του.

Στον τύπο της Θεσσαλονίκης διαφαίνεται μια πιο περίπλοκη κατάσταση. Από τη μία, οι κεντρικές εικόνες, καθώς και αυτές στο πάνω μέρος των πρωτοσέλιδων, διαμορφώνουν μια ιδεατή εικόνα για την ομάδα του Π.Α.Ο.Κ., με φωτογραφίες των ποδοσφαιριστών του να πανηγυρίζουν και με το αναγραφόμενο αποτέλεσμα να τον παρουσιάζει νικητή με το σκορ 1-0. Όμως στο κάτω μέρος, φωτογραφίες όπως του Σαββίδη μέσα στον αγωνιστικό χώρο και του διαιτητή, σε συνδυασμό με οργισμένους τίτλους, συνθέτουν μια λιγότερο ιδανική και περισσότερο αρνητική εικόνα για το αποτέλεσμα του αγώνα. Όλα αυτά μαζί, αντικατοπτρίζουν τη συνολική στάση των αθλητικών μέσων της Θεσσαλονίκης και της διοίκησης του Π.Α.Ο.Κ. πως, ναι μεν έκανε λάθος ο μεγαλομέτοχος, αλλά σε μεγαλύτερα λάθη υπέπεσε ο διαιτητής του αγώνα, ενώ η ομάδα νίκησε δίκαια στον αγωνιστικό χώρο.

Οι προθέσεις των έντυπων μέσων των δυο πόλεων που διαφάνηκαν από την ανάλυση του εικονιστικού πλαισίου, αποδείχτηκαν από τις μετέπειτα αναλύσεις των τίτλων. Τα τρία πρωτοσέλιδα του αθηναϊκού τύπου επιστράτευσαν στους τίτλους τους τακτικές φόβου και εξαπέλυσαν ολομέτωπη επίθεση κατά του Ιβάν Σαββίδη και του Π.Α.Ο.Κ. Προκάλεσαν το αναγνωστικό κοινό να πάρει αρνητική στάση απέναντι στην ομάδα της Θεσσαλονίκης, πολλές φορές διαστρεβλώνοντας τα γεγονότα (π.χ. το

ένα όπλο του Σαββίδη μετατράπηκε σε «όπλα» και «πιστόλια»), καθώς και χρησιμοποιώντας λέξεις και χαρακτηρισμούς με αρνητική σημασιοδότηση («Κολομβία», «Φαρ Ουέστ», «μπράβου», «τραμπουκική συμπεριφορά», «βίαιη εισβολή» κ.α.).

Στον αντίποδα, τα μέσα της Θεσσαλονίκης προσπάθησαν να μεταφέρουν το βάρος της ευθύνης στον διαιτητή και μακριά από το σωματείο του Π.Α.Ο.Κ., όπως έδειξε η ανάλυση της μεταβατικότητας στους τίτλους των πρωτοσέλιδών τους. Χρησιμοποιώντας ρήματα που δηλώνουν τέλεση μιας πράξης στις αναφορές τους για τον διαιτητή, κατάφεραν να τον παρουσιάσουν ως «δυνατό» και υπεύθυνο για μια σειρά αρνητικών πράξεων. Αντίθετα, με τις μη ενεργές σχεσιακές διαδικασίες διαμόρφωσαν τον Σαββίδη και τον Π.Α.Ο.Κ. σε παθητικούς δέκτες, άμοιρους ευθυνών και, με δύο υλικές διαδικασίες, αδικημένους από τη διαιτησία.

Σαν να παίρνουν μέρος σε δίκη, τα αθλητικά μέσα της Αθήνας, χρησιμοποιώντας τακτικές φόβου, συνέταξαν το κατηγορητήριο ενάντια στη διοίκηση του Π.Α.Ο.Κ., ενώ τα πρωτοσέλιδα της Θεσσαλονίκης, με τις σημασιο-συντακτικές τους επιλογές, οργάνωσαν την υπερασπιστική γραμμή της ομάδας.

Αποδεικνύεται, λοιπόν, πως τα Μ.Μ.Ε. αποτελούν ένα όχημα για τη μετάδοση όχι μόνο γεγονότων, αλλά και υποθέσεων, απόψεων πεποιθήσεων και αξιών των δημιουργών του (Mason, 2000). Φαίνεται, επίσης, πως τα κείμενα είναι γραμμένα κάτω από ένα συγκεκριμένο πρίσμα και οποιοδήποτε γεγονός θα μπορούσε να παρουσιαστεί με άλλο τρόπο, με πολύ διαφορετική σημασία (Wodak, 2009), ενώ, εφαρμόζοντας Κριτική Ανάλυση Λόγου, αποκαλύπτονται οι τρόποι με τους οποίους οι κυρίαρχες δυνάμεις σε μια κοινωνία δημιουργούν εκδοχές της πραγματικότητας που ευνοούν τα συμφέροντά τους (Lombardi, 2018).

Όπως αναφέρθηκε στο 1^ο κεφάλαιο της εργασίας, ο Fairclough (2003) υποστήριξε, σχετικά με την ΚΑΛ, πως το στοιχείο της κριτικής εστιάζει πάνω στο τι είναι λάθος με μια κοινωνία, πως ο λόγος αναλύεται σε σχέση με άλλα στοιχεία, και πως η ανάλυση έχει διεπιστημονικό χαρακτήρα, χωρίς προκαθορισμένο πλαίσιο ανάλυσης. Όλες αυτές οι θέσεις του επιβεβαιώθηκαν στη διάρκεια της ανάλυσης των πρωτοσέλιδων. Η κριτική εστίασε στην απομάκρυνση των αθλητικών εφημερίδων από τα δημοσιογραφικά πρότυπα της αντικειμενικής και αποστασιοποιημένης ενημέρωσης των πολιτών. Ο λόγος αναλύθηκε με βάση τη διαλεκτική σχέση που διαμόρφωσε με το στοιχείο της εξουσίας της «κυρίαρχης ομάδας» έναντι του «αδυνάτου». Η σύνθετη μέθοδος ανάλυσης που ακολουθήθηκε, καθώς και η χρήση της Κοινωνικής Σημειωτικής στην ανάλυση, αποδεικνύουν τον διεπιστημονικό χαρακτήρα της ΚΑΛ και την απουσία συγκεκριμένου πλαισίου ανάλυσης.

Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των Kim & Chung (2017), που διατυπώθηκαν στο ίδιο κεφάλαιο, η λειτουργία των πρωτοσέλιδων είναι να προβάλλουν τα πιο σπουδαία γεγονότα και τις σημαντικότερες ιστορίες, να τραβούν την προσοχή των περαστικών και να τους αναγκάζουν σε μια αυθόρμητη αγορά χρησιμοποιώντας

σχεδιαστικά στοιχεία όπως τίτλους, φωτογραφίες, τυπογραφικές επιλογές και γραφιστικά σχέδια και, τέλος, να αντικατοπτρίζουν τις αξίες και τις απόψεις του δημοσιογραφικού οργανισμού σχετικά με το ποια θέματα είναι αυτά που αξίζουν να προβληθούν στο κοινό.

Έτσι, τα πρωτοσέλιδα που αναλύθηκαν, προέβαλλαν ως σημαντικότερο γεγονός τον αγώνα μεταξύ του Π.Α.Ο.Κ. και της Α.Ε.Κ., τοποθετώντας στο περιθώριο τους υπόλοιπους αγώνες του σαββατοκύριακου τόσο ποδοσφαιρικούς, όσο και υπόλοιπων αθλημάτων. Για να αποσπάσουν την προσοχή του κοινού, είδαμε να χρησιμοποιούνται βέλη, κύκλοι και μεγεθύνσεις που αναδεικνύουν το όπλο στη ζώνη του Σαββίδη, καθώς και εντυπωσιοθηρικοί κεντρικοί τίτλοι όπως «*Ούτε στην Κολομβία*» (Sportday), «*Καμαρώστε τους*» (Ωρα των Σπορ), «*Μπάχαλο τα έκανε ο Κομίνης*» (Arena), «*Να τοι, να τοι οι πρωταθλητές*» (Forza). Τέλος, παρατηρώντας πως οι εφημερίδες της Θεσσαλονίκης εστιάζουν σε θέματα που αφορούν τον διαιτητή, ενώ τα αθηναϊκά μέσα επικεντρώνονται στην εισβολή του μεγαλομετόχου του Π.Α.Ο.Κ. στον αγωνιστικό χώρο, αντικατοπτρίζονται, οι αξίες, οι απόψεις και, συνεπώς, η στάση των συγκεκριμένων μέσων απέναντι στα γεγονότα.

Επιπροσθέτως, τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τη διαδικασία της ανάλυσης επιβεβαιώνουν τον ισχυρισμό του Mason (2000), όπως αυτός παρουσιάστηκε στην 4^η ενότητα του θεωρητικού πλαισίου της εργασίας. Η τάση των αθλητικών δημοσιογράφων να τροποποιούν τα γεγονότα προς όφελος της τοπικής ομάδας, καθώς και η επιθυμία τους να διατηρήσουν εγκάρδιες σχέσεις συνεργασίας με τις διοικήσεις των τοπικών ομάδων και των οπαδών της, έχουν εξασθενήσει, όπως ισχυρίζεται, τη δέσμευση των αθλητικογράφων για ισορροπημένη και αντικειμενική δημοσιογραφία. Πράγματι, η ανάλυση ανέδειξε δημοφιλείς αθλητικές εφημερίδες να παραγκωνίζουν την αντικειμενική παράθεση των γεγονότων και να λειτουργούν ως φερέφωνα ποδοσφαιρικών ομάδων. Αναλαμβάνοντας, κατά κάποιον τρόπο, τον ρόλο των «δικηγόρων» σε ένα «λαϊκό δικαστήριο», εξαπολύουν κατηγορίες απέναντι στον αντίπαλο και υπερασπίζονται τα συμφέροντα των «πελατών» τους. Συνειδητοποιεί κανείς, επομένως, τον λόγο για τον οποίο το αθλητικό τμήμα στον δημοσιογραφικό κόσμο αποτελεί αντικείμενο περιφρόνησης και, όπως εξήγησε ο Rowe (2007), έχει ονομαστεί περιπαικτικά “toy department”.

Η διαδικασία της ανάλυσης φανέρωσε, επίσης, τη δέσμευση των αθλητικών μέσων στην κατασκευή αφηγήσεων (narratives), για την οποία έκαναν λόγο οι Oates & Pauly (2007). Η αφηγηματική λειτουργία της αθλητικής δημοσιογραφίας εντοπίζεται τόσο στα πρωτοσέλιδα της Θεσσαλονίκης όσο και της Αθήνας. Τα πρωτοσέλιδα της Θεσσαλονίκης, μέσα από τίτλους όπως «*Άζια πρώτος*» (MetroSport) και «*Να τοι να τοι οι πρωταθλητές*» (Forza), καθώς και από τις απεικονίσεις των πανηγυρισμών, αφηγούνται την ηρωική προσπάθεια των ποδοσφαιριστών του Π.Α.Ο.Κ. να νικήσουν την ομάδα της Α.Ε.Κ. και να σκαρφαλώσουν στην πρώτη θέση του βαθμολογικού πίνακα. Εμφανίζονται ως οι ηθικοί νικητές «*Στις συνειδήσεις όλων των Ελλήνων*» (Forza), παρά τις λανθασμένες επιλογές του διαιτητή και του βοηθού του, που «*έχασαν τη μπάλα*» (Arena Press), «*τίναζαν το ματς στον αέρα*»

(Forza) και «γελοιοποίησαν το ποδόσφαιρο» (Metrosport). Το αφήγημα που υιοθέτησαν τα αθηναϊκά μέσα διαφέρει ως προς το ότι δεν εστιάζει σε «ήρωες», αλλά στους «ανταγωνιστές». Εκεί, ο Ιβάν Σαββίδης, μετατρέποντας το γήπεδο σε «Φαρ Ουέστ» (Ωρα των Σπορ) και «Κολομβία» (Sportday), εισέβαλλε στο γήπεδο «οπλοφορώντας και απειλώντας διαιτητές και αντιπάλους» (Sportday) και, μαζί με τον τεχνικό διευθυντή της ομάδας, Λούμπος Μίχελς, «Εβγαλαν τα όπλα για να πάρουν πρωτάθλημα από την Α.Ε.Κ.» (Ωρα των Σπορ).

Μέσα από την ανάλυση, διαφαίνεται, σε μικρότερο βαθμό, η θολή διάκριση στα αθλητικά Μ.Μ.Ε. μεταξύ ειδησιογραφίας και διαφήμισης, στην οποία επίσης αναφέρθηκαν Oates & Pauly (2007). Τα αθλητικά μέσα στην Αθήνα έχουν κοινά συμφέροντα με τις ομάδες της πόλης και το αντίστοιχο είναι αλήθεια και για τη Θεσσαλονίκη. Η επιτυχία της Α.Ε.Κ. στο αγωνιστικό κομμάτι, είναι επόμενο να συμβαδίζει με την εμπορική επιτυχία των αθλητικών εφημερίδων της Αθήνας, ενώ οι νίκες της ομάδας του Π.Α.Ο.Κ. σημαίνουν αύξηση των πωλήσεων για τα μέσα της πόλης.

Βέβαια, τα συμπεράσματα της εργασίας θα μπορούσαν να είναι περισσότερα και περισσότερο ασφαλή, εάν και το υλικό ήταν μεγαλύτερο. Μόλις έξι αθλητικά πρωτοσέλιδα δεν επαρκούν για να αναλυθούν σε βάθος όλες οι λειτουργίες των αθλητικών μέσων που σχετίζονται με τη χειραγώγηση της κοινής γνώμης. Θα μπορούσαν να είχαν προστεθεί και άρθρα από το εσωτερικό των εφημερίδων, κείμενα από αθλητικές ιστοσελίδες και αποσπάσματα από ραδιοφωνικές εκπομπές.

Ο απώτερος σκοπός της εργασίας ήταν αφενός να αποτελέσει έναν μικρό λίθο στο γιγαντιαίο ψηφιδωτό που είναι η κριτική ανάλυση του λόγου των μέσων μαζικής ενημέρωσης, καθώς και να στρέψει την προσοχή των ερευνητών στην αθλητική δημοσιογραφία. Αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι να διεξαχθούν μελέτες σε όλους τους τομείς των αθλητικών Μ.Μ.Ε. και, κατά κύριο λόγο, στις αθλητικές ιστοσελίδες. Το διαδίκτυο αποτελεί πλέον τη βασική πηγή ενημέρωσης του φίλαθλου κοινού. Σύμφωνα με μελέτες επισκεψιμότητας, το Σεπτέμβριο του 2017, η αθλητική ιστοσελίδα sdna.gr έφτασε τους 4.000.000 μοναδικούς επισκέπτες⁹, ενώ το gazzetta.gr, στις 31 Αυγούστου του ίδιου έτους (η τελευταία ημέρα των μεταγραφών στο ποδόσφαιρο), κατέγραψε 10.000.000 εμφανίσεις σελίδων (pageviews).¹⁰

Τα αθλητικά μέσα, όπως είδαμε, αποτελούν συχνά αντικείμενο περιφρόνησης, αλλά η έντονη επιρροή που ασκούν σε ένα μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας μπορεί να αποδειχτεί επικίνδυνη. Την άνοιξη του 2018, ένας ποδοσφαιρικός αγώνας επέφερε βαθιά κρίση στην ελληνική κοινωνία. Το θέμα έλαβε τόσο μεγάλες διαστάσεις, που ανάγκασε επιφανείς πολιτικούς και δημοσιογράφους να κάνουν λόγο για προσπάθειες διχασμού της χώρας σε βόριο και νότιο τμήμα, καθώς και να επιχειρήσουν να κατευνάσουν το δυναμιτισμένο κλίμα. Μεγάλο μέρος της ευθύνης για τη δημιουργία αυτού του «εμφυλιακού» κλίματος, φέρουν, όπως αποδείχθηκε και από την παρούσα

⁹ Από <http://www.marketingweek.gr/default.asp?pid=9&la=1&cid=5&arid=65286>

¹⁰ Από <https://www.advertising.gr/digital-mobile/interactive-news/gazzetta-gr-terastia-episepsimotita-me-ti-voitheia-tis-wedia/>

εργασία, τα αθλητικά Μ.Μ.Ε. και, εφόσον συνεχίσουν να λειτουργούν με τον τρόπο αυτό, είναι εξαιρετικά πιθανό η ίδια ιστορία να επαναληφθεί στο κοντινό μέλλον.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία:

Allan, S. (2010). *News culture Issues in Cultural and Media Studies* (3rd ed.), Maidenhead: McGraw-Hill/Open University Press.

Andrews, D.L. (2001). *Michael Jordan, INC*. New York: State University of New York Press.

Baker, P., Gabrielatos, C., Khosravinik, M., Krzyzanowski, M., McEnery, T., & Wodak, R. (2008). A useful methodological synergy? Combining critical discourse analysis and corpus linguistics to examine discourses of refugees and asylum seekers in the UK press. *Discourse and Society*, 19(3), 273-306. Doi: 10.1177/0957926508088962

Bantimaroudis, P. & Kampanellou, E. (2007). The Cultural Framing Hypothesis: Attributes of Cultural Alliances and Conflicts. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, 12(80), 80-90.

Barnhurst, K. G., & Nerone, J. C. (1991). Design trends in U.S. front pages, 1885–1985. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 68(4), 796–804

Bednarek, M. (2006a). *Evaluation in Media Discourse: Analysis of a Newspaper Corpus*. London: Continuum

Bednarek, M. (2006b). Evaluating Europe – parameters of evaluation in the British press. In Leung, C. & Jenkins, J. (eds.) *Reconfiguring Europe – the Contribution of Applied Linguistics* (pp.137–156). London: BAAL/Equinox (British Studies in Applied Linguistics).

Berkowitz, D. (1990). Refining the Gatekeeping Metaphor for Local Television News. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 34(1), 55-68. Doi: 10.1080/08838159009386725

Berkowitz, D., & Beach, D. W. (1993). News Sources and News Context: The Effect of Routine News, Conflict and Proximity. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 70(1), 4-12. Doi: 10.1177/107769909307000102

Bernstein, A. & Blain, N. (2002). Sport and the Media: The Emergence of a Major Research Field. *Culture, Sport, Society*, 5(3), 1-30. Doi: 10.1080/911094213

Bhatia, V. K. (1993). *Analysing Genre: Language Use in Professional Settings*. London: Longman

Biber, D. (1988). *Variation Across Speech and Writing*. Cambridge: Cambridge University Press

Biber, D. (1995). *Dimensions of Register Variation: A Cross-Linguistic Comparison*. Cambridge: Cambridge University Press.

Biber, D. & Finegan, E. (1994). *Sociolinguistic Perspectives on Register*. Oxford: Oxford University Press.

Boyle, R. & Haynes, R. (2000). *Power Play: Sport, the Media, and Popular Culture*. London: Addison Wesley.

Bridges, J. A. (1989). News Use on the Front Pages of the American Daily. *Journalism Quarterly*, 66, 332-37.

Brookes, R. (2002). *Representing Sport*. London: Bloomsbury Academic.

Carvalho, A. (2008). MEDIA(TED) DISCOURSE AND SOCIETY. *Journalism Studies*, 9(2), 161-177. Doi: 10.1080/14616700701848162

Child, D. (2018). More than a game: How politics and football interplay in Spain. Retrieved 18/1/2019 from <https://www.aljazeera.com/indepth/features/game-politics-football-interplay-spain-180403172920861.html>

Chouliaraki, L., & Fairclough, N. (1999). *Discourse in Late Modernity: rethinking Critical Discourse Analysis*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Clayman, S. E., & Reisner, A. (1998). Gatekeeping in Action: Editorial Conferences and Assessments of Newsworthiness. *American Sociological Review*, 63(2), 178–199. Doi: 10.2307/2657322

Clyne, M. (2005). The use of exclusionary language to manipulate opinion. *Journal of Language and Politics*, 4(2), 173–196.

Corrigan, D. M. (1990). Value Coding Consensus in Front Page News Leads. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 67(4), 653-662. Doi: 10.1177/107769909006700419

Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51-58. Doi:10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x

Fairclough, N. (2003). *Critical Discourse Analysis* (2nd ed.). London: Routledge

Figueiredo, D. D. C. (1998). An Analysis of Transitivity Choices in Five Appellate Decisions in Rape Cases. *Fragmentos*, 8(1), 97–113.

Flowerdew, J., Li, D.C.S. & Tran, S. (2002). Discriminatory news discourse: some Hong Kong data. *Discourse and Society*, 13(3), 319–345

- Fowler, R. (1991). *Language in the news. Discourse and ideology in the British press*. London: Routledge
- Gamson, W. A. (1989). News as Framing. *American Behavioral Scientist*, 33(2), 157-161. Doi:10.1177/0002764289033002006
- Gans, H. (1979). *Deciding What's News*. New York: Random House
- Ghachem, I. (2014). A Critical Discourse Analysis of Self- presentation through the Use of Cognitive Processes Associated with We. *Journal of Language Teaching and Research*, 5(3), 550-558. Doi: 10.4304/jltr.5.3.550-558
- Ghadessy, M. (1988). The language of written sports commentary: soccer – a description. In Ghadessy, M. (ed.). *Registers of Written English: Situational Factors and Linguistic Features* (pp 17–51). London and New York: Pinter Publishers Ltd.
- Gieber, W. (1956). Across the Desk: A Study of 16 Telegraph Editors. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 33(4), 423-432. Doi: 10.1177/107769905603300401
- Hartmann, P. & Husband, C. (1974). *Racism and the Mass Media*. London: Davis-Poynter
- Hitchcock, J.R. (1991). *Sportscasting*. Burlington, MA: Butterworth- Heinemann
- Jones, L. (2000). Immigration and Parliamentary Discourse in Great Britain. An analysis of the debates related to the 1996 Asylum and Immigration Act. In: Wodak, R. & van Dijk, T.A. (eds.). *Racism at the top* (pp.283–310). Klagenfurt: Drava Publishers.
- Kaplan, Y. (2013). Social Status of Sport: Sport as a Social Event, Phenomenon and Institution. *International journal of Science Culture and Sport*, 1(4), 64-69. Doi: 10.14486/IJSCS21.
- Keiter, L. & Christianson, D. (1991). *Fifty Years behind the Microphone: The Les Keiter Story*. Honolulu: University of Hawaii Press.
- Kim, Y. S., & Chung, D. S. (2017). Anatomy of front pages: Comparison between The New York Times and other U.S. major metropolitan newspapers. *International Journal of Communication*, 11(1), 949–966.
- Kress, G. & van Leeuwen, T. (2006). *Reading Images The grammar of virtual design* (2nd ed.). London: Routledge
- Lombardi, D. (2018). Critical Discourse Analysis of online News Headlines: A Case of the Stoneman Douglas High School Shooting. Retrieved 29/10/2018 from http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/25801/Thesis_Lombardi%20Daria_Final.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lynn, N. & Lea, S. (2003). "A phantom menace and the new Apartheid": The social construction of asylum-seekers in the United Kingdom. *Discourse and Society*, 14(4), 425-452. Doi: 10.1177/0957926503014004002

Mason, E.W. (2000, December). *Why is sports journalism an oxymoron?*. Paper presented to the Journalism Education Association of New Zealand Annual Conference, University of Canterbury, Christchurch, New Zealand.

McAlpine, J. (2011). Celtic and Rangers: across Scotland's sectarian divide. Retrieved 18/1/2019 from <https://www.theguardian.com/commentisfree/2011/mar/20/celtic-rangers-football-religion-sectarian>

Oates, T. P., & Pauly, J. (2007). Sports Journalism as Moral and Ethical Discourse. *Journal of Mass Media Ethics*, 22(4), 332-347. Doi: 10.1080/08900520701583628

O'Keeffe, A. (2011.) Media and Discourse Analysis. In Gee, J. & Handford, M. (eds). *The Routledge Handbook of Discourse Analysis* (pp 441-454). London: Routledge.

Pasternack, S., & Utt, S. H. (1986). Subject Perception of Newspaper Characteristics Based on Front Page Design. *Newspaper Research Journal*, 8(1), 29-35. Doi: 10.1177/073953298600800103

Reah, D. (2002). *The Language of Newspapers* (2nd ed.). London, Routledge

Reid, D. (2018). Europe's biggest soccer clubs have posted a record \$17 billion in revenue, Deloitte says. Retrieved 18/1/2019 from <https://www.cnbc.com/2018/06/07/european-football-revenue-rises-to-record-deloitte-says.html>

Reisner, A. E. (1990). The Bounded Constraints of Rules: A model of Rule- Use Using a Newsroom Example. *Studies in Symbolic Interaction*, 11(1), 373-409

Reisner, A. E. (1992). The news conference: How daily newspaper editors construct the front page. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 69(4), 971-986. Doi: 10.1177/107769909206900416

Richardson, J. E. (2008). Language and journalism: An expanding research agenda. *Journalism Studies*, 9(2), 152-160. Doi: 10.1080/14616700701848139

Rowe, D. (2007). Sports journalism: Still the "toy department" of the news media?. *Journalism*, 8(4), 385-405. Doi: 10.1177/1464884907078657

Schaffer, K. & Smith, S. (Eds.). (2000). *The Olympics at the Millennium: Power, Politics and the Games*. Piscataway, NJ: Rutgers University Press.

Scheufele, D. A., & Tewksbury, D. (2007). Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models. *Journal of Communication*, 57(1), 9-20. Doi: 10.1111/j.0021-9916.2007.00326.x

Scheufele, D. A. (1999). Framing as a Theory of Media Effects. *Journal of Communication*, 49(1), 103-122. Doi:10.1111/j.1460-2466.1999.tb02784.x

Soloski, J. (1989). News reporting and professionalism: some constraints on the reporting of the news. *Media, Culture & Society*, 11(2), 207-228. Doi:10.1177/016344389011002005

Stamou, A.G. (2001). The representation of non-protesters in a student and teacher protest: A Critical Discourse Analysis of news reporting in a Greek newspaper. *Discourse & Society*, 12(5), 653-680.

Swales, J. M. (1990). *Genre Analysis English in academic and research settings. Continuum Companion to Discourse Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.

Teo, P. (2000). Racism in the news: a Critical Discourse Analysis of news reporting in two Australian newspapers. *Discourse and Society*, 11 (1), 7-49.

Thomson, S. (n.d.). Differing Opinions: A Critical Discourse Analysis of Two Articles. Retrieved 29/10/2018 from <https://www.birmingham.ac.uk/Documents/college-artslaw/cels/essays/writtendiscourse/DifferingOpinionsSThompson.pdf>

Toohey, K. & Veal, A.J. (2000). *The Olympic Games: A Social Science Perspective*. Wallingford and New York: CABI.

Toolan, M. (1988). The Language of Press Advertising. In Ghadessy, M. (ed.) *Registers of Written English* (pp 52-64). London: Pinter Publishers.

Tuchman, G. (1978). *Making News: A Study in the Construction of Reality*. New York: Free Press

Utt, S. H., & Pasternack, S. (1984). Front pages of U.S. daily newspapers. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 61(4), 879-884.

Utt, S. H., & Pasternack, S. (1989). How they look: An updated study of American newspaper front pages. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 66(3), 621-627.

Utt, S. H., & Pasternack, S. (2003). Front page design: Some trends continue. *Newspaper Research Journal*, 24(3), 48-61.

van Dijk, T. A. (1984). Prejudice in discourse. An analysis of ethnic prejudice in cognition and conversation. *Journal of Pragmatics*, 11(4), 541-545. Doi: 10.1016/0378-2166(87)90096-8

van Dijk, T. A. (1985). Structures of news in the press. In van Dijk, T.A. (Ed.). *Discourse and Communication*. Berlin: De Gruyter

van Dijk, T. A. (1988). Communicating Racism: Ethnic Prejudice in Thought and Talk. *Contemporary Sociology*, 17(2), 149-150. Doi: 10.2307/2070529

van Dijk, T.A. (1993). Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse & Society* 4(2), 249–283.

van Dijk, T. A. (2005). Racism and Discourse in Spain and Latin America. *Discourse Approaches to Politics, Society and Culture*, 14, 198 pp. Doi: 10.1075/dapsac.14

Richardson, J. T. E. (2004). *(Mis)representing Islam: The Racism and Rhetoric of British Broadsheet Newspapers*. Amsterdam: John Benjamins Publishing

Wallace, W. D. (1977). How registers register: a study in the language of news and sports. *Studies in the Linguistic Sciences*, 7 (1), 46–78.

Wenner, L. A. (Ed.). (1998). *MediaSport*. London: Psychology Press

Wenner, L. (1989). Media, sports, and society: The research agenda. In Wenner, L. (Ed.). *Media, sports & society* (pp.13–48). Thousand Oaks, CA: Sage.

White, D. M. (1950). The “Gate Keeper”: A Case Study in the Selection of News. *Journalism Bulletin*, 27(4), 383-390. Doi: 10.1177/107769905002700403

White, P. (1997). Death, Disruption and the Moral Order: the Narrative Impulse in Mass-Media “Hard news” Reporting. In Christie, F. & Martin, J.R. (eds.), *Genres and Institutions: Social Processes in the Workplace and School* (pp. 101-133). London:Cassell.

Wodak, R. (2009). Critical discourse analysis: history, agenda, theory, and methodology. In Wodak, R. & Meyer, M. (Eds.), *Methods for Critical Discourse Analysis* (2nd ed) (pp.1-33), London: Sage

Yiannakis, A. & Melnick, M.J. (Eds). (2001). *Contemporary Issues in Sociology of Sport*. Champaign,IL: Human Kinetics.

Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία:

Ιορδάνης, Τ. (2018). Το ποδόσφαιρο ως φαινόμενο και πράξη. Ανακτήθηκε 18/1/2019 από <https://www.emprosnet.gr/apopseis/to-podosfairo-os-fainomeno-kai-praksi>

Οι πολιτικοποιημένες κερκίδες της Ευρώπης. (2015). Ανακτήθηκε 18/1/2019 από <https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/798939/oi-politikopoiimenes-kerkides-tis-europis>

Στάμου Α.Γ. (2011). Η κριτική ανάλυση λόγου των περιβαλλοντικών κειμένων: Προς μια κριτική γλωσσική επίγνωση. *12 Κείμενα για τη Γλωσσολογία: Πρακτικά των Ετήσιων Συναντήσεων του Τομέα Γλωσσολογίας*, Πινακάτες Πηλίου: Κοντύλι, 179-193.

Στάμου Α.Γ., Αλευριάδου Α., Ελευθερίου Π. (2011). "Ζωγράφισε τα ΑΜΕΑ": Αναπαραστάσεις της αναπηρίας μέσα από τα ιχνογραφήματα παιδιών του δημοτικού. Μ.Α. Πουρκός & Ε. Κατσαρού (επιμ.), Πρακτικά του Συνεδρίου "Βίωμα, Μεταφορά και Πολυτροπικότητα: Εφαρμογές στην επικοινωνία, την εκπαίδευση, τη μάθηση και τη γνώση". Θεσσαλονίκη: Νησίδες, 323-336.

Στάμου Α.Γ. (2014). Η κριτική ανάλυση λόγου: Μελετώντας τον ιδεολογικό ρόλο της γλώσσας. Στο *Ανάλυση λόγου: Θεωρία και εφαρμογές*, Μ. Γεωργαλίδου, Μ. Σηφianού, Β. Τσάκωνα (επιμ.). Νήσος: Αθήνα, 149-187.

ΤΙ ΛΕΕΙ Η REDSTONE ΓΙΑ ΤΟ ΟΑΚΑ

14-15

ΜΠΑΣΚΕΤ: ΜΕ ΣΟΥΠΕΡ ΟΓΚΑΣΤ ΣΑΡΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΝΙΩΝΙΟ 97-53 -26

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

SPORT DAY

ΔΕΥΤΕΡΑΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ 12 ΜΑΡΤΙΟΥ 2018 • 0,90 € • Αρ. φύλλου: 629 Sport Day

ΝΤΡΟΠΗ ΣΟΥ!

✓ ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΗ Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ **ΙΒΑΝ ΣΑΒΒΙΔΗ** ΝΑ ΕΙΣΒΑΛΛΕΙ ΣΤΟ ΓΗΠΕΔΟ **ΟΠΛΟΦΟΡΩΝΤΑΣ** ΚΑΙ **ΑΠΕΙΛΩΝΤΑΣ** ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΑΛΟΥΣ
 ✓ ΤΡΑΜΠΟΥΚΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΛΟΥΜΠΟΣ ΜΙΧΕΛ

6-10, 37

«ΔΕΝ ΠΑΙΖΟΥΜΕ ΜΕ ΜΠΡΑΒΟΥΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΛΙΑ» Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΕΚ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ **ΓΙΑ ΔΙΑΚΟΠΗ** ΤΟΥ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ

ΣΤΕΛΝΕΙ ΦΑΚΕΛΟ ΣΕ ΟΥΕΦΑ, ΦΙΦΑ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ Η ΑΕΚ

ΔΕΝ ΞΑΝΑΓΙΝΕ ΤΕΤΟΙΑ ΞΕΦΤΙΛΑ

ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΔΥΟ ΠΡΕΣ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΗΚΕ ΣΤΑ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΑ ΟΤΙ ΤΟ ΓΚΟΛ ΤΟΥ ΒΑΡΕΛΑ ΠΟΥ ΕΙΧΕ ΑΚΥΡΩΘΕΙ, ΤΕΛΙΚΑ ΜΕΤΡΗΣΕ ΚΑΙ Ο ΑΓΩΝΑΣ ΔΙΑΚΟΠΗΚΕ!

ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΚΟΛΟΜΒΙΑ!

ΠΡΩΤΟΣ ΜΑΓΚΑΣ Ο ΒΙΕΪΡΝΙΑ ΠΟΥ ΠΑΡΕΜΕΙΝΕ ΨΥΧΡΑΙΜΟΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΤΡΕΛΗ ΑΥΤΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΑΦΟΓΗ Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΟΠΑΔΩΝ ΤΟΥ ΠΑΟΚ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΝ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΟΥΣ

ΚΑΛΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΕΡΥΘΡΟΛΕΥΚΟΥΣ» ΣΤΗΝ ΠΙΟ ΕΥΚΟΛΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΣΤΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ
 →12-14

ΜΕ ΤΟΝ ΜΙΡΑΛΑΣ ΝΑ ΑΝΟΙΓΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ, Ο ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΕΚΑΝΕ ΠΕΡΙΠΑΤΟ ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΕΙ ΤΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΤΕΣΣΑΡΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ...

ΚΑΝΤΙΜΠΟΛ ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΥ ΤΙΤΛΟΥ ΣΤΟΥΣ 26-22 ΤΟΝ ΔΟΥΚΑ ΣΤΟΝ ΤΕΛΙΚΟ ΤΟΥ ΚΥΠΕΛΛΟΥ

33

frimages.gr ΠΑΝΙΩΝΙΟ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΤΟ ΡΕΘΥΜΝΟ (16:00, ΕΡΤ2)

25-28

Πρόγραμμα live αγώνων		12-18/03/2018	
13:00	21:45	ΡΟΜΑ-ΣΑΞΣΑΡ ΜΙΝΟΜΕΤΣΑ, UEFA Champions League	COSMOTE SPORTING
13:00	21:45	ΜΑΝΤΣΕΣΤΕΡ ΓιΟΥΝΑЙΤΕД-ΣΕΒΙΛΙΑ, UEFA Champions League	COSMOTE SPORTING
14:00	21:45	ΜΙΛΥΤΣΕΛΑΝΑ-ΤΣΕΛΣΙ, UEFA Champions League	COSMOTE SPORTING
15:00	20:00	ΖΕΝΙΤ-ΑΕΡΛΙΑ, UEFA Europa League	COSMOTE SPORTING
15:00	22:00	ΑΡΣΕΝΑΛ-ΜΙΛΑΝ, UEFA Europa League	COSMOTE SPORTING
18:00	08:00	ΜΙΛΚΜΑΚΕΣ ΒΙΚΣ-ΟΛΙΑΝΟ ΒΑΙΚΣ, NBA Saturday Regular Season	COSMOTE SPORTING
18:00	17:30	MOTO GP GRAND PRIX OF QATAR	COSMOTE SPORTING
18:00	22:00	ATP MASTERS 1000 BNP PARIBAS OPEN, Indian Wells, Tennis	COSMOTE SPORTING

ΑΛ. ΧΡΗΣΤΑΚΟΣ
ΚΑΜΙΑ ΕΥΧΑΡΙΔΙΑ
Π. ΓΚΑΡΑΓΚΑΝΗΣ
ΠΙΛΟΤΟΤΡΙΠΟΝΤΟ

0-4

ΕΞΕΠΑΣΕ ΚΑΙ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ...

«ΕΞΕΠΟΥΚΟΙΣ» Ο ΜΙΡΑΡΕΣ, ΣΚΟΡΑΡΑΝ ΚΑΙ ΟΙ ΡΟΜΑΟΣ, ΜΑΡΙΝ, ΣΙΣΕ

5 ΣΕΛΙΔΕΣ

Ο ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΝΙΚΗΣΕ 26-22 ΤΟΝ ΔΟΥΚΑ, ΚΑΤΑΚΤΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΤΙΤΟ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟ ΧΑΝΤΙΠΟΛ!

SYNTOMA KONTA SAS TO SPORTIME.GR
Η ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑ ΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ, ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΚΑΙ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΑΘΗΝΑ: 13° - 21° C ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: 11° - 16° C ΟΣΙΟΥ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ, ΔΙΚΑΙΟΣ ΦΙΝΕΣ

SPORTtime
ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ 12.03.2018 | ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ #035 | www.sportime.gr

1€ Sportimegr

ΠΑΟΚ ΑΕΚ
1-0
ΔΙΑΚΟΠΗ

ΕΙΚΟΝΕΣ ΝΤΡΟΠΗΣ ΠΟΥ ΕΚΑΝΑΝ ΤΟΝ ΓΥΡΟ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΧΑΜΕΝΑ ΤΑ ΄ΧΕ Ο ΚΟΜΙΝΗΣ ΠΟΥ ΠΗΡΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΤΑ ΑΠΟΔΥΤΗΡΙΑ ΝΑ ΜΕΤΡΗΣΕΙ ΤΕΛΙΚΑ ΤΟ ΤΕΡΜΑ ΤΟΥ ΒΑΡΕΛΑ, ΑΛΛΑ ΔΙΕΚΟΥΕ ΤΟ ΜΑΤΣ ΕΞΑΙΤΙΑΣ ΤΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΙΣΧΥΡΟΥ ΑΝΔΡΑ ΤΟΥ ΠΑΟΚ

ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ!

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΝΤΟΥ ΤΟΥ ΙΒΑΝ ΣΑΒΒΙΔΗ ΜΕ ΟΠΛΟ ΣΤΗ ΘΗΚΗ ΔΕΝ ΧΩΡΑΕΙ ΚΑΜΙΑ ΚΟΥΒΕΝΤΑ ΓΙΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙ, ΓΚΟΛ (ΟΦΣΑΪΝΤ) ΚΑΙ... ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ

ΟΛΟ ΤΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΜΠΑ

ΔΙΑΚΟΠΤΕΙ ΤΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

8 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΕΧΟΜΑΙΖΟΥΝ ΓΕΡ. ΜΑΝΩΛΙΔΗΣ, Γ. ΧΩΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΤΟΣΚΙΤΣΗΣ

BARÇA ON LASSA

ΓΕΟΧΑΡΑΚΗΣ Α.Ε.
Επίσημος εισαγωγέας ελαστικών LASSA για την Ελλάδα

Αθήνα: Τηλ: 210 24 79 700
Φαειδίου 50, 115 27, Α.Ο. Θεσσαλονίκης
Κατερίνη: Καραϊσκάκη, 69Α, 2210 13 87 70

LassaTyresGR lassatyres.gr

«ΕΔΩ ΝΑ ΜΕΙΝΩ»
ΣΥΝΕΤΕΥΞΗ ΠΙΟΧΑΝΣΟΝ ΣΤΟ SPORTIME

3 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΣΤΟ ΡΕΛΑΝΤΙ ΤΟΝ ΠΑΝΙΩΝΙΟ!

97-53

1-1, 1-0, 19-31 NSI

ΑΚΟΜΑ ΚΑΠΝΙΖΕΙΣ; ΚΑΚΩΣ!
ΕΧΟΥΜΕ ΑΚΟΥΣΕΙ ΠΟΛΛΕΣ ΠΙΠΕΣ

Μία όμως εμπιστευόμαστε. HERB.

ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΒΛΑΠΤΕΙ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΠΡΟΣΧΩΝ ΣΤΙΣ ΑΓΟΜΜΗΝΕΣ

ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΜΕ ΤΟ VİCAN ΣΤΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΜΕ ΤΟ VİCAN ΣΤΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

www.vican.gr

Ο Κομίνης μετά την υπόδειξη του βοηθού Ποντικί, ακύρωσε πολύ σωστά ως φασάντι, το γκολ του Βαρέλα • Για το λόγο αυτό, ο ΙΒΑΝ ΣΑΒΒΙΔΗΣ έκανε «ντου» στον αγωνιστικό χώρο, οπλοφορώντας και με μπράβους, απειλώντας τον διαιτητή! • ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ ΑΓΩΝΑ,

Ο ΚΟΜΙΝΗΣ ΕΓΡΑΦΕ ΟΤΙ ΜΕΤΡΗΣΕ ΤΕΛΙΚΑ ΤΟ ΓΚΟΛ (!!!) ΚΑΙ ΟΤΙ ΤΟ ΜΑΤΣ ΔΙΑΚΟΠΗΚΕ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΒΙΑΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΑΒΒΙΔΗ, ΣΥΝΟΔΕΥΟΜΕΝΟΥ ΑΠΟ ΜΠΡΑΒΟΥΣ

ΣΟΚ! ΕΒΓΑΛΑΝ ΤΑ ΟΠΛΑ ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΟΥΝ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΕΚ!

«ΦΑΡ ΟΥΕΣΤ» η Τούμπα από τον ιδιοκτήτη της ΠΑΕ ΠΑΟΚ, αλλά και τον Λούμπος Μίχελ, με επιθέσεις και στους ανθρώπους της «Ένωσης» • ΑΕΚ: Σε ματς με πιστόλια και μπράβους, δεν βγαίνουμε να παίξουμε

«ΜΠΡΑΒΟ» στην ελληνική Δικαιοσύνη που τους... δικαίωσε

ΚΑΜΑΡΩΣΤΕ ΤΟΥΣ!

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΣΑΛΟΣ ΜΕ ΤΟ ΟΠΛΟ ΤΟΥ ΣΑΒΒΙΔΗ! • MARCA: Ο πρόεδρος του ΠΑΟΚ εισέβαλλε στο γήπεδο με όπλο!

Ξεκάθαρη καταδίκη Βασιλείαδη σε ΠΑΟΚ και Σαββίδη

«Εικόνες όπου παράγοντες μπαίνουν, οπλοφορώντας στους αγωνιστικούς χώρους, μας γυρνάνε πολλά χρόνια πίσω»

ΜΕΓΑΛΟ ΦΑΚΕΛΟ ΣΕ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, FIFA ΚΑΙ UEFA, ΜΕ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ, ΣΤΕΛΝΕΙ Η ΑΕΚ

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΠΙΘΑΝΟ ΝΑ ΔΙΑΚΟΨΕΙ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ

Ανώτερη η ΑΕΚ, μέχρι τη διακοπή, με κλασικές ευκαιρίες από Αρμούχο και Μπακασέτα • Έπρεπε να αποβληθεί δύο φορές ο Μάτος, με απευθείας κόκκινη στο 4' για αγκωνιά στον Αρμούχο και με δεύτερη κίτρινη στο 9', όταν πάτησε τον Μπακασέτα

Tipbet.gr

ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΜΕ ΤΟΠ-ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ

ΠΑΙΞΕ ΥΠΕΥΘΥΝΑ | ΚΕΤΗΕΑ.GR, ΓΡΑΜΜΗ-ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ 210921777 | ΑΡΜΟΔΙΑ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΜΓΑ | ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΘΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

ARENA PRESS

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΜΑΣ
ΑΛΛΑΖΕΙ
ΟΝΟΜΑ
ΠΟΛΥ ΣΥΝΤΟΜΑ

FAIRPLAY PRESS

ΜΠΑΧΑΛΟ τα έκανε ο Κομίνης!

Ο Βαρέλα έχει σκοράρει στο 89' του αγώνα, ο διαιτητής δείχνει σέντρα και αμέσως μετά διασύρει τη διατησία

Ο ΠΑΟΚ ΝΙΚΗΤΗΣ ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ ΑΓΩΝΑ

ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΑΚΥΡΩΣΕΣ ΚΑΙ ΕΒΑΛΕΣ ΜΠΟΥΡΛΟΤΟ;

1-0
•ΣΕΛ. 21-30

ΑΠΟΛΥΤΗ ΞΕΦΤΙΛΑ ΔΙΑΙΤΗΤΗ ΚΑΙ ΒΟΗΘΟΥ

«Έκασαν την μπαλά!»

Μπήκε με το όπλο στη ζώνη, τον «φρέναρε» ο Βειρίνις

Ο ΣΑΒΒΙΔΗΣ ΕΚΑΝΕ «ΝΤΟΥ» ΣΤΟ ΓΗΠΕΔΟ ΚΑΙ... ΣΥΣΚΕΨΗ

ΤΟ ΜΕΤΡΗΣΕ

Ο διαιτητής έδειξε σέντρα, το ίδιο και ο βοηθός

ΤΟ ΑΚΥΡΩΣΕ

Πήρε την απόφαση να δείξει σφ σάιντ

ΑΠΟΧΩΡΗΣΕ

Πήγε στα αποδυτήρια, δεν επέστρεψε ποτέ

ΚΑΤΑΚΥΡΩΣΕ!

Έγραψε στο φύλλο αγώνα ότι νίκησε ο ΠΑΟΚ

ΑΠΟΧΩΡΗΣΕ Η ΑΕΚ! ΔΕΝ ΚΑΤΕΒΗΚΕ ΝΑ ΠΑΙΞΕΙ ΤΑ 6 ΛΕΠΤΑ!

ΣΤΟ ΧΕΡΙ ΤΟΥ

πλέον η άνοδος

Ο κόσμος ήταν στο πλευρό της ομάδας

0-0
•ΣΕΛ. 12-15

Έγινε σκληρή μάχη

Θετικό για ΗΡΑ

ΚΟΡΥΦΗ

πάλι σήμερα

15:00
•ΣΕΛ. 9-11

FAIRPLAY 96.1FM

Πρέπει να κερδίσουν οπωσδήποτε

Πορεία διαμαρτυρίας οπαδών του Αρη κατά παντων

Ο ΗΡΑΚΛΗΣ ΕΦΕΡΕ ΙΣΟΠΑΛΙΑ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ Ο ΑΡΗΣ ΚΟΝΤΡΑ ΣΤΟΝ ΕΡΓΟΤΕΛΗ
ΟΛΑ ΤΑ ΜΑΤΣ Β', Γ' ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑΤΩΝ

METROSPORT 56 ΣΕΛΙΔΕΣ

1 ΠΑΟΚ ΑΕΚ
ΔΙΕΚΟΠΗ ΣΤΟ 90'
ΠΑΟΚ - ΑΕΚ

ΔΥΟ ΑΝΙΚΑΝΟΙ ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ ΓΕΛΟΙΟΠΟΙΗΣΑΝ ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΚΑΙ... ΣΗΜΕΡΩΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΜΠΑ ΓΙΑ ΝΑ ΓΡΑΦΟΥΝ ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΑΓΩΝΑ

ΑΞΙΑ ΠΡΩΤΟΣ

ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΠΑΛΙ Ο ΠΑΟΚ ΜΕ ΓΚΟΛΑΡΑ ΒΑΡΕΛΑ ΣΤΟ ΦΙΝΑΛΕ... Α - ΛΑ ΓΚΟΥΕΡΙΝΟ ΤΟΥ, 1976

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ
Ούτε καν ήταν σφ σάντε ο Μαουρίσιο!

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΜΕΝΗ Η ΟΡΓΗ ΤΟΥ ΙΒΑΝ
Λάθος του το ποσάκι...

ΜΕΓΑΛΕΙΩΔΕΣ «ΟΧΙ» ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΙΕΪΡΙΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΝΤΟΛΗ ΣΑΒΒΙΑΔΗ ΓΙΑ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ

Το 1-0 είναι γεγονός. Η μπάλα έκει φτάσει στα δίχτυα και κανείς από τους επτά παίκτες της ΑΕΚ, που διακρίνονται, δεν διαμαρτύρηται

7 ΓΡΑΦΕΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΗ ΣΜΥΡΝΗ ► Ο ΠΑΟΚ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΙ 400 ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

ΟΛΑ ΣΤΑ ΠΟΔΙΑ ΤΟΥΣ

«ΧΡΥΣΟΣ» ΒΑΘΜΟΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΗ, ΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΤΟ 3 ΣΤΑ 3 ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΕΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΙΑ

► ΜΠΑΞΕΒΑΝΟΣ: ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ ΤΙΠΟΤΑ
► ΒΕΛΙΤΖΕΛΟΣ: ΑΒΑΝΤΑΖ
Ο ΗΡΑΚΛΗΣ, ΑΛΛΑ...

ΟΛΑ ΜΠΛΕ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΣΥΜΒΕΙ ΤΟ ΠΑΡΑΜΙΚΡΟ!

ΑΠΟΣΤΟΛΗ: ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΕΡΒΙΝΗΣ

ΣΠΑΝΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΚΤΕΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΔΕΙΞΟΥΝ ΣΗΜΕΡΑ ΟΤΙ ΑΝΤΕΧΟΥΝ ΤΟ ΒΑΡΟΣ ΤΗΣ ΦΑΝΕΛΑΣ ΤΟΥ ΑΡΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΙΕΣΗ ΤΗΣ ΑΝΟΔΟΥ

ΚΡΙΝΟΝΤΑΙ

ΜΟΝΟ ΝΙΚΗ
ΧΩΡΙΣ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΝΕΑΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΟΛΕΙΨΕΙΣ ΟΙ ΚΙΤΡΙΝΟΙ
► ΠΡΟΠΟΝΗΘΗΚΕ Ο ΣΟΣΟΥΖΑ ΚΑΙ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΜΠΕΙ ΣΤΗΝ ΕΜΒΕΛΑΔΑ

ΕΝΩΤΙΚΟΣ
ΤΟ ΠΛΑΝΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΟΥΛΙΣΑΜΟΥ ΕΧΕΙ ΣΤΟΧΟ ΝΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΕΙ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ - ΜΗΝΥΜΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΠΑΔΟΥΣ ΜΕ ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

9 ΣΕΛΙΔΕΣ ΕΠΣΜ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΗΡΕ ΦΟΡΑ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ-ΑΠΟΛΛΩΝ ΠΟΝΤΟΥ 0-2

ΠΑΣΧΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΑ

ΚΕΡΔΙΣΕ **10** ΜΕΓΑΛΑ ΔΩΡΑ με ένα κλικ στο www.goldmall.gr

- ✓ Τα μεγαλύτερα Deals στην Θεσσαλονίκη
- ✓ Στη Χαμηλότερη Τιμή
- ✓ Ασυναγώνιστες Δωρεάν Δωροεπιταγές
- ✓ Με την υπογραφή του Ομίλου METROMEDIA

Goldmall.gr
THE BEST DEALS & GIFTS FOR ALL!

ΜΕΓΑΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ!

10
ΔΕΥΤΕΡΑ 12.03.2018
ΤΙΜΗ 1.20 €

FORZA plus

ΕΧΕΙΣ
ΞΑΝΑ
ΑΘΛΗΤΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

facebook.com/FORZAnewspaper

ΝΙΚΗ ΠΑΟΚ ΜΕ 1-0

ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ Ο ΔΙΑΙΤΗΤΗΣ
ΠΟΥ ΔΙΕΚΟΨΕ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ
ΕΙΣ ΒΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΕΚ

**Διακοπή
πρωταθλήματος
εξετάζουν στην
κυβέρνηση**

ΕΞΑΛΛΟΣ
Ο ΣΑΒΒΙΔΗΣ
ΞΕΣΠΑΣΕ
ΚΑΤΑ
ΠΑΝΤΩΝ

Να 'τσι να 'τσι οι ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΕΣ

ΣΤΟΙΧΙΜΑΝΙ ΓΕΚΚΑΝ

Στις συνειδήσεις όλων των Ελλήνων

ΟΡΓΗ ΣΤΟΝ ΠΑΟΚ
ΑΠΑΙΤΕΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΠΟΥ ΘΑ ΑΛΛΑΞΟΥΝ
ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ

ΑΛΛΟΥΜ
ΚΟΜΙΝΗΣ ΠΟΝΤΙΚΗΣ
ΤΙΝΑΞΑΝ ΤΟ ΜΑΤΣ
ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ

BASKET

Με το μυαλό
στη Σμύρνη

ΠΑΝΕΤΟΙΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΡΟΚΡΙΣΗ Ο ΠΑΟΚ,
ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΒΡΕΘΕΙ ΣΕ
ΠΡΟΗΜΙΤΕΛΙΚΗ ΦΑΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ
ΜΕΤΑ ΤΟ 2005

Γκος, Ζάρας και
Χαραλαμπίδης
ξεπέρασαν τα
προβλήματα τους

frontpages.gr

K20 ΕΡΙΞΑΝ ΤΕΣΣΕΡΑ
ΓΙΑ ΠΛΑΚΑ

Σκορ και θέαμα πρόσφεραν
οι νέοι πετυχαίνοντες τη 10η
συνεχόμενη νίκη τους

HANDBALL:
ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΡΩΔΙΑ

Διατηρητικές αποφάσεις και παρατηρήσεις
δεν επέτρεψαν στον ΠΑΟΚ να διεκδικήσει
την πρόκριση στον τελικό* Εκλείσαν τα αυτά
τους και στα αντεθνικά συνθήματα

ΙΣΟΠΕΔΩΤΙΚΕΣ Χωρίς να αφήσουν
περιθώρια αντίδρασης στις Εσπερίδες
Καλλιθέας, οι γυναίκες του ΠΑΟΚ πανηγύρισαν
τη δέκατη νίκη τους στο πρωτάθλημα

ΣΧΟΛΙΑΖΟΥΝ

ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ # ΚΟΥΒΕΝΤΙΔΗΣ # ΤΖΑΝΤΖΑΡΑΣ
ΚΟΛΚΑΣ # ΤΣΟΡΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ # ΒΑΛΛΑΡΟΥΤΣΟΣ
ΜΗΛΙΟΣ # ΣΑΡΑΝΤΑΛΗΘΕΙΑΣ

ΕΦΥΓΕ
Ο ΚΟΣΜΟΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ
ΤΟΥΜΠΑ
ΧΩΡΙΣ ΝΑ
ΓΝΩΡΙΖΕΙ
ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

ΠΑΛΗ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΕΣ
ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΤΟΥ ΠΑΟΚ
Στον αδιόριστο Νάσο
αφίερσαν το Κύπελλο